Advokatrådet

ADVOKAT SAMFUNDET

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

nst@nst.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 29. august 2013
SAGSNR.: 2013 - 2509
ID NR.: 250294

Høring - over udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven)

Ved e-mail af 16-08-2013 har Naturstyrelsen anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Høringssvar

Fra: Ans Lokalråd, V. Formand Niels Villumsen, Kærsangervej, 8643 Ans

Til: Naturstyrelsen

Vedr.: J.nr. NST-400-00068 Udkast til ophævelse af "Tangeloven".

I forbindelse med ophævelse af ovenstående ønsker vi fra Ans Lokalråd, at der i lovens kommentarer tages mere aktiv stilling til en eventuel fremtidig omløbsløsning og dens påvirkning af vores landsby, Tange Sø samt et af Gudenå-strækningens absolut bedste opholdssteder for kanoturister i Danmark.

Vi ønsker således, at der indføres en passus om, at Tange Sø bevares med konstant og kontinuert vandgennemstrømning fra Gudenåens løb. Uafhængig af en eventuel fremtidig omløbsløsning, skal Tange Sø således have en konstant tilførsel af vand fra åløbet.

Motivationen for dette er:

- Der kommer hvert år 5-7000 kanoturister på ophold ved Ans Søbred, der ligger ved Tange Sø lige på kanoturisternes rute. Såfremt et omløb "snører" søen helt eller delvist af fra åløbet, vil denne turisme forsvinde til ingenting, og der er skabt et turistmæssigt vakuum lige midt i Jylland.

- Den nordligt beliggende Tange Å er af flere blevet nævnt som fødekanal for søen, såfremt et langt omløb skulle lede Gudenåens vand udenom. Det er ikke sandsynligt, at Tange Å vil kunne føde Tange Sø, således at vandstanden bevares. I sommerhalvåret kan Tange Å ikke en gang føde den lille bugt ved Tange by, hvor vandstanden er betydelig lavere og fuglene flere steder står på bunden. Tange Sø vil svinde ind, hvis der ikke er konstant tilførsel af vand fra Gudenåen.

Spørgsmål og kommentarer rettes til:

Ans Lokalråd
Sekretær, Jarl Gorridsen
Hjortevej 2
8643 Ans
mail: jarlgorridsen@gmail.com

Mobil: 53 61 46 61

Formand Niels Villumsen
Kærsangervej
8643 Ans
villumsen.ans@tdcadsl.dk

23 11 81 07

Naturstyrelsen

26 august 2013

Høringssvar ophævelse Tange Loven j nr NST-400-00068

Medlemmer af Ans Sejlklub har gennem 40 år sejlet på Tange Sø med udgangspunkt fra 8643 Ans By.
Klubbens nuværende formand har sejlet på Tange Sø siden 1988.
Der er p.t. over 100 medlemmer af klubben, som vi mener har stor praktisk erfaring angående Tange Sø.
Ud over klubbens egne medlemmer kommer der også rigtig mange gæster til vores faciliteter, såsom børnehaver, pensionister og turister.
Vi mener derfor, at Ans Sejlklub er part i sagen og berettiget til at komme med dette høringssvar.
En ophævelse af Tange Loven forudsætter, at vilkårene for Tange Sø og for Gudenåcentralen fremover også bliver uændrede i forhold til det nuværende. Dette er nødvendigt, for at blandt andet vores klub og de mange andre brugere af området fortsat kan have en fornuftig anvendelse af søen og området.
Det er nødvendigt med fortsat brug og vedligeholdelse af sø, område samt de tekniske anlæg, så der fortsat er økonomisk basis for dette.
Dette finder klubben sker bedst ved at Gudenåcentralen får mulig for fortsat at blive drevet på det nuværende økonomiske og vandføringsmæssige grundlag, og med uændret sø.

Ans Sejlklub
formand Per Andersen
Fyrrekrattet 5
8850 Bjerringbro 21296009 per.kusk@andersen.mail.dk

Danmarks Center for Vildlaks

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Att.: Miljøudvalget

Vedr. J.nr. NST-400-00068

5. september 2013

Høringssvar til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven)

Danmarks Center for Vildlaks arbejder med det mål at genetablere vilde laksebestande i de danske vandløb og har siden 1987 i samarbejde med Randers Kommune målrettet arbejdet for at genetablere en selvreproducerende laksebestand i Gudenåen. Det er indtil videre ikke lykkedes grundet Tangeværkets spærring i Gudenåen. Der har i mange år været en forventning til, at når Tangeværkets koncession udløber, vil der blive foretaget ændringer, der vil tilgodese en naturlig vandløbsfauna. Flere tidligere koncessionsforlængelser har tilsvarende udsat disse forventninger.

Med Naturstyrelsens ønske om at ophæve Tangeloven og lade koncessionen bortfalde er det vores frygt at det aldrig vil lykkedes at gennemfører en forsvarlig naturgenopretning af Gudenåen, især når det samtidig udmeldes at "Tangeværket kan fortsætte driften uden tidsbegrænsning".

Det er ud over vores kompetencer at gå ind i de lovgivningsmæssige detaljer, men med udgangspunkt i Viborg Kommunes bemærkninger til forslaget er det vores opfattelse, at der fortsat er mange uafklarede punkter, der skal afklares, før Viborg Kommune kan overtage Tangeværket. I den sammenhæng er det også afgørende, at der tages stilling til hvem der fremadrettet skal betale for de kompensationsudsætninger af ørreder, som Tangeloven foreskriver. Dertil kommer en kompensationsudsætning af laks der med al rimelighed også bør betales af Tangeværket.

De mangeårige udsætninger af laks har vist, at det er muligt at etablere en laksebestand i Gudenåen. Desværre er laksene pt. kun til glæde for lystfiskerne, men ville kunne stablere sig i Gudenåen, så snart der åbnes op ved Tangeværket. Værdien, af det udsætningsbaserede fiskeri i den nedre del af Gudenåen, er beregnet til 7,7 mio. kr. årligt. Ligeledes har DTU beregnet den potentielle værdi, for et udviklet rekreativt fiskeri i Gudenåen efter en naturgenopretning ved Tange Sø, til ca. 50. mio. kr. årligt.

Idet vi forventer, at der i forbindelse med næste vandplanperiode i 2015 endelig kommer til at ske en naturgenopretning i Gudenåen, er vi uforstående overfor, hvorfor Naturstyrelsen vælger at overdrage en betydelig administrativt byrde/problem til Viborg Kommune sammen med risikoen for, at der i 2015 skal betales erstatning til Tangeværket. Hvis der pt. ikke kan tilvejebringes den nødvendige kapital til at gennemføre en optimal naturgenopretning, kan vi nok leve med endnu en koncessionsforlængelse frem til 2015. Da det tilsyneladende er udgiftsneutralt for Staten at købe Tangeværket, kan det kun opfattes som rettidigt omhu snarest muligt at overtage Tangeværket, selv om en naturgenopretning først kan gennemføres om 2-3 år.

Danmarks Center for Vildlaks må derfor anbefale Naturstyrelsen at:

1. Forslaget til lov om ophævelse af Tangeloven opgives.
2. Tangeloven forbliver og der gives en koncessions forlængelse frem til 2015.
3. Naturstyrelsen opkøber Tangeværket.
4. Der optages forhandlinger med landets store naturfonde om finansiering af en forsvarlig naturgenopretning ved Tangeværket.

Tangeværkets spærring af Gudenåen er den sidste i forhold til at skabe fuld kontinuitet og dermed mulighed for at opnå god økologisk tilstand i Gudenåens hovedløb. Det er Danmarks Center for Vildlaks ønske, at der arbejdes uopsætteligt for dette mål.

Venlig hilsen

Niels Due Jensen
Bestyrelsesformand

Gert Holdensgaard
Direktør

Danmarks Center for Vildlaks • Brusgårdsvej 15 • DK-8960 Randers SØ • Tel +45 8644 7298 • Fax +45 8644 7825
• Anumvej 163 • DK-6900 Skjern • Tel +45 9735 4928
• Email dcv@vildlaks.dk • Homepage www.vildlaks.dk

DANMARKS JÆGERFORBUND

Naturstyrelsen
Haraldsgade 3
2100 København Ø.

6. september 2013

j.nr. **NST-400-00068**

Høringssvar vedr. udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaa.

Danmarks Jægerforbund har modtaget udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaa og vi har i den forbindelse følgende bekmærkninger:

Jægerforbundet er enigt med Miljøministeriet i, at der ikke i dag er forhold, der taler for fortsat at regulere værkets *drift* ved en særlig koncessionslov. Hvorfor vi har forståelse for, at Miljøministeriet ønsker den nuværende koncessionslov ophævet. Men vi deler Danmarks Sportsfiskerforbunds bekymring for, om ophævelsen af den nuværende koncessionslov skaber et "vakuum", som kan fastlåse situationen i den periode en evt. ny vandindvindingstilladelse forløber, måske i 10 år. En sådan situation finder Jægerforbundet uacceptabel, da spørgsmålet om et vandløbsstryg til gavn for fiskebestand og vandkvaliteten i Gudenåssystemet er højst nærværende. Ligesom spørgsmålet om etablering af faunapassage ved værket er aktuelt i forbindelse med opfyldelse af EU's vandrammedirektiv.

Om end det hverken er let eller billigt at tage beslutning om forvaltningen af omgivelserne omkring Tange Sø og få løst passageproblemerne ved Tangeværket, så opfordrer Jægerforbundet Miljøministeriet til at få planlagt og igangsat processen hurtigst muligt.

Jægerforbundet anbefaler som følge deraf, at Gudenaacentralens koncession forlænges for en kortere periode, indtil der kan igangsættes et naturgenopretningsprojekt, som vil sikre en opfyldelse af Danmarks forpligtelser i henhold til EU-direktiverne og samtidig tilgodese de øvrige interesser, der er i området.

Med venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

jaegerforbundet.dk

Claus Lind Christensen
Højnæsvej 56
2610 Rødovre

Mobil 27 80 28 55
clc@jaegerne.dk

Dato: 06. september 2013

Til:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

nst@nst.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven), NST-400-00068.

Baggrund

Den 8. januar 2014 udløber Tangelovens (nr. 184 af 20. marts 1918) oprindeligt 80-årige koncession efter 3 forlængelser. Miljøministeren har med sit ny lovforslag foreslået at ophæve Gudenåcentralens koncession til at udnytte Gudenåens vand til el-produktion. Miljøministeren anfører at Tangeværket herefter vil kunne fortsætte uændret, baseret på tilladelser efter den almindelige lovgivning.

Det foreslås også, at den i medfør af Tangeloven meddelte koncession gælder, indtil der er truffet afgørelse vedrørende meddelelse af de fornødne tilladelser efter de regler, der vil gælde for værkets fortsatte drift. Det er forudsat, at Gudenaacentralen søger om de nødvendige tilladelser inden den 1. maj 2014.

Tangeværket producerer i dag ca. 12.000 MWh om året svarende til forsyningen af ca. 3000 husstande eller 0,3 promille af den danske elproduktion. Det svarer til produktionen fra to-tre moderne vindmøller. Værkets produktion er således alt for lille (4MW) til at den vil være omfattet af elforsyningsloven (minimumsgrænse 25 MW) ifald driften skal fortsætte efter koncessionslovens ophævelse.

Elproduktionen indebærer at Danmarks længste flod – Gudenåen – er opstemmet til kraftværkssø (Tange sø) på en 13 km strækning, hvor den oprindeligt havde sit største fald. Hertil kommer en 6 km uddybning af Gudenåen nedstrøms opstemningen. Fra søen sender Tangeværket hele Gudenåens vandføring gennem turbinerne med undtagelse af en lille mængde vand, der løber over en utilstrækkelig fisketrappe. Tangeværket og Tange sø udgør hermed en massiv spærring for den fri passage af fisk i Gudenåen – en spærring som hindrer opfyldelse af god økologisk tilstand og hermed af vandrammedirektivet.

I det gældende udkast til vandplan fremgår det:

"Forbedring af de nuværende passageforhold ved Tange Sø vil ikke kunne gennemføres i denne planperiode (inden udgangen af 2015). Begrundelsen er, at forbedring af passageforholdene – uanset valg af løsningsmodel – vil være et projekt af et sådant omfang, at det tidsmæssigt ikke vil være realistisk at gennemføre inden udgangen af 2015.
Med hensyn til valg af model for passageløsning, mangler der klarhed over hvordan en løsningsmodel skal udformes for at opfylde forpligtelserne efter vandrammedirektivet."

Siden 2006 har anlæggene - Hoveddæmningen med frisluse, de to sekundære dæmninger, indløbskanalen mellem Tange Sø og kraftværket og kraftværket med stigbord på Tangeværket – været bygningsfredede. Tange Sø og vandet er ikke omfattet af fredningen.

Danmarks Naturfredningsforenings (DNs) bemærkninger til lovforslaget

Indledningsvis skal DN pege på, at den gamle koncessionslov siden sit udløb i 2001 er blevet forlænget 3 gange – hver gang med den forudsætning at inden forlængelsens udløb skulle man have afklaret og besluttet på hvilken måde de åbenlyse problematiske passageforhold for især vandrefiskene ved Tangeværket og Tange Sø skulle løses. Selv om alle løsningsmuligheder ligger usædvanligt vel belyste må DN fortsat konstatere, at der hersker en politisk uvilje imod at træffe beslutning om spørgsmålet – senest i vandplanen, hvor det udtrykkes at der mangler "klarhed over hvordan en løsningsmodel skal udformes for at opfylde forpligtelserne efter vandrammedirektivet" – underforstået at man afventer en definition af vandløbs kontinuitet ved vandkraftværker fra EU.

Det kunne man måske forstå, hvis væsentlige dele af den danske elforsyning var baseret på vandkraft, men det er ingenlunde tilfældet – det er forsvindende hvad vandkraft betyder i elforsyningen (< 1 promille) og den kunne uden videre afløses af 4-5 nutidige vindmøller. Det er derfor ikke sagligt begrundet i væsentlige samfundshensyn at afvente definitioner fra EU.

Det er derfor med betydelig overraskelse og skuffelse, at DN modtager og læser et lovforslag, som stadigt ikke træffer beslutning om løsning af passageproblemerne, men tværtimod udskyder den og oven i købet med en administrativ model, som uproduktivt vil afstedkomme talrige problemer fremadrettet.

1. Staten løber fra sit ansvar

Hidtil har myndighedsansvaret for Tangeværket ligget i staten som følge af den særlige koncessionslov. Med lovforslaget løftes ansvaret væk fra staten – konkret Miljøministeriet – og overgår til Viborg Kommune. Undtaget herfra er beslutningen efter miljømålsloven om hvorvidt Tange Sø skal fortsætte som stærkt modificeret vandløb eller genoprettes som naturligt vandløb, og fastlæggelsen af tilhørende miljømål.

Konkret betyder det, at staten i en kommende vandplan kan nøjes med at kræve passageproblemerne ved Tangeværket løst i overensstemmelse med vandrammedirektivet uden at pege på nogen konkret løsningsmodel. Hermed bliver problemets løsning med tilhørende økonomiske konsekvenser overladt til Viborg Kommune.

DN finder det overordnet helt uacceptabelt, at staten således med ét slag overlader hele beslutnings- og betalingsbyrden vedrørende Tange Sø til én kommune. Det bør klart være en statslig forpligtelse og prioritet at genskabe kontinuiteten i landets længste flodsystem. Staten har i over 90 år haft ansvaret for forholdene omkring Tangeværket, og Folketinget har begrundet 3 forlængelser af koncessionsloven med behovet for en afklaring af de mulige løsninger af passageproblemerne. Overholdelse af vandrammedirektivet er også en statslig forpligtelse og derfor bør det være staten, der udpeger de holdbare løsninger.

2. Myndighedskompetance

Med forslaget forudsætter miljøministeren – helt uargumenteret og udokumenteret, at Tangeværket vil kunne fortsætte sin nuværende drift uændret med tilladelser efter den almindeligt gældende lovgivning.

Den relevante lovgivning vurderer DN må være vandforsyningsloven, vandløbsloven, miljøbeskyttelsesloven, miljømålsloven samt VVM- og habitat-bekendtgørelserne. Det vil være Viborg Kommune, der overtager myndigheden med koncessionslovens bortfald, dog med undtagelse

af beslutning om evt. fastholdelse af Tange Sø som stærkt modificeret vandområde og fastsættelse af miljømål, som fortsat ligger hos staten.

Tangeværkets indretning og drift, opstemning og vandindtag har aldrig efter det foreliggende været vurderet efter den nutidige lovgivning, konkret miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven og vandforsyningsloven. Der skal således gives tilladelser efter de nævnte lovgivninger for første gang siden 1918.

Det er bestemt ikke indlysende, hvad lovforslaget ellers lader forstå, at hele anlægget kan unddrages at få vurderet sin virkning på miljøet efter gældende VVM-regler, som en forudsætning for at der kan meddeles tidssvarende tilladelser efter den almindelige lovgivning. Opstemningen er omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 1 pkt 15 og Tangeværket af bilag 2 pkt 3, mens vandløbsregulering er omfattet af bilag 2 pkt 11.

Tangeværkets drift og dets opstemning skal desuden vurderes i forhold til de ringe passagemuligheders indflydelse på opstrøms og nedstrøms beliggende habitatområder og deres udpegningsgrundlag, og sø-vandets mulige påvirkning af nedstrøms habitatområder, konkret Randers Fjord.

I forhold til miljømålsloven er Tange Sø foreløbigt udpeget som stærkt modificeret vandområde; en fastholdelse heraf forudsætter en gyldig begrundelse efter vandrammedirektivets retningslinier. Sø og opstemning udgør et brud på Gudenåens kontinuitet, som stadig mangler tilfredsstillende løsning. Danmarks Naturfredningsforening leverede i 2007 rapporten "Supplering af beslutningsgrundlag for Gudenåens passage ved Tangeværket" og heri konkluderede COWI, at kun en passageløsning med genoprettelse af det oprindelige Gudenå-forløb til fulde ville leve op til vandrammedirektivet krav til kontinuitet, mens et langt omløbsstryg kun delvis ville sikre kontinuiteten pga manglende passage til Tange Å-systemet.

Det er som det fremgår ikke umiddelbart indlysende, hvorledes disse mange vurderinger og afgørelser efter gældende lovgivninger vil falde ud.

Derfor er det efter DNs opfattelse dybt problematisk at lovforslaget klart tilkendegiver, at Tangeværkets drift kan fortsætte uændret på tilladelser meddelt af Viborg Kommune:

- Fordi lovforslaget i bedste fald antager at en VVM-vurdering ikke er nødvendig og i værste fald foregriber, hvad resultatet af en VVM-vurdering vil blive. Begge dele er uacceptabelt overfor Viborg Kommunes sagsbehandling som ansvarlig myndighed

- Fordi lovforslagets forventning om uændrede driftsmuligheder for Tangeværket klart foregriber de konkrete afgørelser Viborg kommune som ansvarlig myndighed måtte træffe efter de øvrige relevante lovgivninger

- Fordi lovforslaget medfører en række kommunale afgørelser efter anden lovgivning, som kan forventes påklaget med langvarige klagesagsforløb - en proces, der ikke bidrager positivt til løsning af problemerne, men alene til forsinkelser

- Fordi lovforslaget forlænger Tangeværkets koncession indtil de nødvendige tilladelser er meddelt efter anden lovgivning. Hermed accepteres uændret drift principielt tidsubegrænset indtil alle tilladelser til fortsat drift er i hus. Med andre ord fortsætter koncessionen ved koncessionslovens ophør, nu blot uden tidsbegrænsning. Det er en bizar situation, som begunstiger Tangeværket i usædvanlig grad

- Fordi tilladelser meddelt efter anden lovgivning uden at der er taget stilling til, hvorledes en passageløsning ved Tangeværket og Tange Sø skal se ud, vil indebære en udsættelse af passageløsningen pga de nye tilladelsers løbetid – eksempelvis minimum 10 år for vandindvindingstilladelser og 8 år for miljøgodkendelser. Hermed vil vandrammedirektivets

tidsfrister for målopfyldelse blive yderligere overskredet og løsninger tidligst iværksat henne i 3. vandplanperiode 2021-27.

- Fordi lovforslaget forudsætter at Viborg Kommune er habil til at meddele tilladelser efter den almindelige lovgivning, men ikke tager højde for at Viborg Kommune er medejer af Gudenåcentralen gennem Energi Viborg A/S og derfor inhabil.

3. Spildte muligheder

Af 1918-loven fremgår det, at ved koncessionens ophør (tidligst efter 80 år) bortfalder Gudenåcentralens rettigheder til driften, og det vil hermed sige erstatningsfrit, hvorimod anlæggets skæbne skal fastsættes ved lov. Hvis ikke mindst halvdelen af ejerskabet på det tidspunkt er hos kommunerne, er staten berettiget til at overtage anlæggene efter de almindelige ekspropriationsregler.

Med dette lovforslag opfylder staten for det første ikke kravet om at anlæggets skæbne skal fastsættes ved lov ved koncessionslovens ophør.

For det andet – og meget værre – så bruger staten ikke den oplagte og unikke mulighed for at udnytte sin ekspropriationsret overfor Gudenåcentralens anlæg ved koncessionslovens ophør. Retten forudsætter at den kommunale ejerandel er under halvdelen, hvad den aktuelt er. Det finder DN er meget uheldigt fordi en statslig overtagelse kunne være en afgørende brik i at opnå de bedste og billigste løsninger på passageforholdene, og fordi de aktuelle forlydender er, at staten nu kunne erhverve Gudenåcentralens anlæg og arealer til en pris, som selv på kort sigt kunne gøres udgiftsneutral gennem frasalg.

Lovforslaget bringer med et slag en bedre naturtilstand længere bort frem for at bringe den indenfor rækkevidde – uanset valget af endelig løsning.

4. DNs anbefaling

Lovforslaget bidrager ikke til løsning af passageproblemerne ved Tangeværket og Tange Sø - tværtimod, men flytter alene rundt på nogle myndighedskompetancer og forpligtelser på et uklart og tvivlsomt grundlag.

I lyset heraf og af ovenstående anbefaler DN

- At lovforslaget tages af bordet og afløses af en mindre forlængelse af koncessionen, f.eks.2 år, i løbet af hvilke staten tager sit ansvar på sig for løsning af passageproblemerne ved Tangeværket og Tange Sø og træffer beslutning om en løsningsmodel, som kan indgå i 2. generation vandplaner
- At staten gennem en sådan mindre forlængelse af koncessionen både sikrer en fortsat forkøbsret til anlæggene og at det fortsat er Folketinget, som træffer både den endelige beslutning om løsningsmodel og finansiering af den
- Alternativt at staten ophæver koncessionen ved lov og udnytter sin forkøbsret her og nu og fastholder beslutningen om og finansiering af passageløsning hos staten.

Afslutningsvis skal DN gentage sin anbefaling til miljøministeren i april 2007:

"Et enigt forretningsudvalg i Danmarks Naturfredningsforening har i dag i Herning - efter en lang og grundig proces - besluttet at <u>anbefale miljøministeren at genskabe Gudenåens naturlige løb mellem Kongensbro og Bjerringbro.</u>

Forretningsudvalget mener, at Gudenåen skal føres tilbage til sit naturlige leje, så åens dyre- og planteliv igen får gode forhold. Dermed genskabes en unik og smuk ådal med et stærkt strømmende vandløb omgivet af enge og anden rig natur. Derved kan el-produktionen på Tangeværket ikke opretholdes, men kulturmiljøet bevares.

Gudenåen er Danmarks længste vandløb og et nationalt klenodie af enestående værdi. Genskabelsen af Gudenåens naturlige forløb er et vigtigt led i gennemførelsen af visionen for fremtidens natur i Danmark. Forretningsudvalget anbefaler, at lokalbefolkningen inddrages i hvordan de cirka 500 ha ådal, som frilægges, skal anvendes."

Med venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen
Havbiolog
31193235, hmj@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Vingsted, den 5. september 2013

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa - j.nr. NST-400-00068

Danmarks Sportsfiskerforbund har den 16. august 2013 modtaget udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa i høring. Lovforslaget giver forbundet anledning til følgende bemærkninger:

1. En ny særlov

Det skal indledningsvis bemærkes, at det foreliggende lovforslag retlig set har karakter af en ny særlov, der dels skaber et nyt retsgrundlag for Gudenaacentralens fortsatte drift, dels skaber et nyt retsgrundlag for en særlig gunstig retsstilling for Gudenaacentralen i forhold til andre ansøgere, der søger om godkendelser i henhold til gældende miljølovgivning.

Det fremgår således for det første af lovforslagets § 2, stk. 2, at lovforslaget, hvis det vedtages, skaber et nyt lovgrundlag for at videreføre den hidtil gældende koncession. I modsætning til koncessionsloven om Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaa fra 1918, indeholder det nye lovgrundlag for videreførelse af koncessionen i lovforslagets § 2, stk. 2 imidlertid ikke nogen tidsbegrænsning.

Lovforslaget bygger i den sammenhæng på en forudsætning om, at koncessionen på et tidspunkt kan afløses af tilladelser til Tangeværkets fortsatte drift i henhold til gældende miljølovgivning. Det indebærer modsætningsvis, at den hidtil gældende koncession fortsætter uden tidsbegrænsning, hvis der ikke kan meddeles de nødvendige godkendelser i henhold til gældende lovgivning under forudsætning af, at Gudenaacentralen blot har søgt om de fornødne tilladelser inden 1. maj 2014.

For det andet indebærer lovforslaget og lovforslagets bemærkninger, hvis det vedtages, væsentlige begrænsninger i de relevante miljømyndighedernes myndighedskompetence til at behandle ansøgninger om tilladelser til fortsat drift af Tangeværket i overensstemmelse med gældende miljølovgivning, herunder også begrænsninger af klagemyndighedernes myndighedskompetence.

Som allerede nævnt, er det i lovforslagets § 2, stk. 2 forudsat, at Gudenaacentralen kan få meddelt de nødvendige tilladelser i henhold til den almindelige lovgivning. Af lovforslagets bemærkninger fremgår videre under pkt. 1.1 og 2.2:

"Ophævelse af koncessionen vil indebære, at Tangeværkets drift – på samme måde som andre elforsyningsselskaber – skal hvile på den almindelige lovgivning.

Skyttevej 4 · Vingsted · 7182 Bredsten · Telefon 75 82 06 99 · Telefax 75 82 02 09 · www.sportsfiskerforbundet.dk · post@sportsfiskerforbundet.dk
Sydbank, registreringsnummer 7700 - kontonummer 1079079

Det er Miljøministeriets vurdering, at værket vil kunne fortsætte driften efter koncessionens ophør i medfør af de regler, der vil gælde herfor, således at ophævelsen af koncessionen ikke i sig selv vil have nogen praktisk betydning for værkets fremtid.

Det er i den forbindelse Naturstyrelsens vurdering, at Gudenaacentralen som konsekvens af lovforslaget bør søge Viborg Kommune om tilladelse efter vandløbsloven og vandforsyningsloven, idet Tangeværket som anlæg hindrer vandets frie løb og indvinder vand."

og under pkt. 4:

"Gudenaacentralen A.m.b.a. vil med ophævelse af Tangeloven kunne fortsætte sin drift af Tangeværket som hidtil uden tidsbegrænsning. Forslaget vurderes derfor ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet."

og under pkt. 6:

"Da lovforslaget ophæver den eksisterende lov og værket drift herefter kan videreføres uændret efter de almindelige regler, vil lovforslaget ikke have konsekvenser for de eksisterende forhold omkring Gudenåen, Tangeværket og Tange Sø. Forslaget vurderes derfor ikke at have miljømæssige konsekvenser."

Med disse bemærkninger begrænses de relevante miljømyndigheders myndighedskompetence til at foretage en reel behandling af ansøgninger om tilladelser efter gældende miljølovgivning, idet det klart forudsættes, at der ikke kan meddeles afslag på ansøgninger om tilladelser, ligesom det klart forudsættes, at der ikke kan fastsættes nye vilkår i forbindelse med eventuelle tilladelser. Dermed lægger lovforslaget op til en bedre retsstilling for Gudenaacentralen end for andre ansøgere.

Sammenfattende har det foreliggende lovforslag altså karakter af en ny særlov vedrørende Gudenaacentralen, der dels udgør et nyt lovgrundlag for en tidsubegrænset forlængelse af den hidtil gældende koncession, dels udgør et særligt lovgrundlag for en begunstigende særbehandling af Gudenaacentralen i forhold til gældende miljølovgivning.

2. Retstilstanden ved koncessionslovens udløb

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, udløber Gudenaacentralens koncession til at udnytte vandkraften i Gudenåen den 8. januar 2014. Koncessionen blev oprindeligt meddelt med baggrund i lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa fra 1918, hvori der er fastsat en tidsbegrænsning for koncessionen på 80 år.

Koncessionen udløb således første gang den 8. januar 2001, men koncessionsloven og koncessionen er siden blevet forlænget tre gange med henblik på gennemførelse af en passagerløsning, der kan sikre fri op- og nedstrøms passage for fisk og anden fauna forbi Tangeværkets spærring af Gudenåen og Tange Sø.

På trods af at det foreliggende lovforslag tager sigte på at ophæve koncessionsloven fra 1918, så er der ikke i bemærkningerne til lovforslaget gjort nærmere rede for retstilstanden i forbindelse med ophævelse af 1918-loven, - herunder hvad der sker i forhold til de særlige vilkår og forpligtelser, som Gudenaacentralen er underlagt i henhold til koncessionsloven. Det er imidlertid efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse af helt afgørende betydning, at der er klarhed med hensyn til dette.

Forbundet har således tidligere i 1999 fået udarbejdet et juridisk responsum om de retlige aspekter ved Gudenaacentralens fortsatte drift mv. af professor i miljøret, dr. jur., Ellen Margrethe Basse, i forbindelse med, at tidsfristen i koncessionsloven fra 1918 vedrørende Gudenaacentralen første gang var ved at udløbe. Ellen Margrethe Basses responsum, der vedlægges som bilag, indeholder en meget grundig analyse af de juridiske aspekter af koncessionsloven, - herunder også, hvordan retstilstanden vil være ved udløb af koncessionen.

Det er i den sammenhæng helt centralt at sondre mellem Gudenaacentralens rettigheder i forhold til *driften* og rettigheder i forhold til *anlægget* i forbindelse med udløbet af den tidsbegrænsede koncession med hjemmel i 1918-loven. Med ophævelse af koncessionsloven og koncessionen ved udløbet af tidsbegrænsningen *bortfalder alle Gudenaacentralens rettigheder til driften således uden nogen form for erstatning.*

Derimod indeholder 1918-loven en bestemmelse om, at "Spørgsmaalet om, hvorledes der ved Koncessionstidens Udløb bliver at forholde med Koncessionshavernes Anlæg til den Tid bliver at fastsætte ved Lov". Det fremgår i den forbindelse endvidere af 1918-loven, at hvis det ved koncessionens udløb ikke længere er således, at mindst 50 % af andelene ejes af kommuner, hvilket aktuelt er tilfældet, så har staten ret til at overtage de fysiske faciliteter ved ekspropriation efter lovgivningens almindelige regler.

Pointen er her, at disse bestemmelser alene handler om, hvad der skal ske med selve *anlægget*. Gudenaacentralens rettigheder til selve *driften* – dvs. anvendelsen af Gudenåens vand – bortfalder som nævnt ved koncessionens udløb uden nogen form for erstatning. Det betyder efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse samtidig, at alle ansøgninger om tilladelser til videreførelse af driften af Tangeværket i henhold til gældende miljølovgivning skal behandles som helt nye godkendelsessager. Det betyder samtidig, at eventuelle nye tilladelser til videreførelse af driften efter gældende miljølovgivning senere kan udløse erstatningskrav, hvis vilkårene ændres.

Det skal i øvrigt bemærkes, at Naturstyrelsen i et notat af 14. maj 2013 har oplyst, at staten aktuelt kan overtage Gudenaacentralen med tilhørende arealer til en pris, der på sigt vurderes at være udgiftsneutral, idet hele eller dele af ejendommen senere forventes at kunne realiseres ved salg. Med det foreliggende lovforslag fraskriver man sig således den mulighed, der aktuelt foreligger for, at staten kan overtage Gudenaacentralen og hele området på meget gunstige vilkår. Samtidig fraskriver man muligheden for, at staten senere kan overtage anlægget på de vilkår, der er fastsat i 1918-loven.

3. Forholdet til gældende miljølovgivning

Uagtet at lovforslaget efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse er en særlov, der begrænser miljømyndighedernes myndighedskompetence til reelt at træffe afgørelser i overensstemmelse med gældende miljølovgivning, så har forbundet naturligvis en række synspunkter og bemærkninger vedrørende lovforslagets forhold til den gældende lovgivning.

VVM-vurdering:

Da alle Gudenaacentralens rettigheder til drift som anført ovenfor bortfalder med ophævelse af koncessionsloven, skal ansøgninger om tilladelser til fortsat drift i henhold til gældende miljølovgivning behandles som et helt nyt projekt, der ikke tidligere er godkendt efter denne lovgivning. Det forudsætter efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse, at der,

inden der træffes afgørelser om godkendelser i henhold til anden lovgivning, skal foretages en VVM-vurdering i overensstemmelse med VVM-bekendtgørelsen og EU's VVM-direktiv.

Projektet er således omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 1 (dæmning til oplagring af vand, hvor vandarealet i den opstuvede vandmængde overstiger et areal på over 300 hektar) og bekendtgørelsens bilag 2 (produktion af hydroelektricitet).

Selvom der ganske vist ikke er tale om anlægsarbejder, så er der altså tale om nye tilladelser til indgreb i det naturlige miljø og i landskaber, der hidtil har hvilet på en lovgivning fra 1918, og som derfor ikke tidligere er vurderet i forhold til nutidig miljølovgivning, - herunder i forhold til nutidig faglig viden samt de nutidige miljø- og naturforpligtelser, der gælder i henhold til internationale direktiver og konventioner.

Habitatskonsekvensvurdering:
Et stort område langs Gudenåen opstrøms Tangeværket er habitatsområde (H45 Gudenå og Gjern bakker), ligesom Randers Fjord nedstrøms Tangeværket er habitatsområde (H14 Randers Fjord mv.). Der skal derfor foretages en habitatskonsekvensvurdering i henhold til bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder mv. inden der eventuelt kan meddeles godkendelse af opstemningsanlæg, der kan hindre vandets frie løb eller i øvrigt være til skade for vandløbet efter vandløbslovens § 48, samt eventuel tilladelse til indvinding af overfladevand efter vandforsyningslovens § 18 og § 20.

Habitatskonsekvensvurderingen skal efter forbundets opfattelse foretages i overensstemmelse med Habitatsdirektivets artikel 6, stk. 3. Dvs. at det skal dokumenteres uden videnskabelig tvivl, at aktiviteterne ikke vil have en negativ påvirkning af habitatsområderne og de beskyttede arter, der indgår i udpegningsgrundlaget. I den sammenhæng skal Gudenaacentalens opstemningsanlæg og udnyttelse af hele Gudenåens vandføring bl.a. skulle vurderes i forhold den negative påvirkning, det kan have på bevaringsstatus for stavsild, havlampret og flodlampret, der indgår i udpegningsgrundlaget for Randers Fjord. Bevaringsstatus for disse tre rødlistede arter er i forvejen ukendt, og prognosen for deres bevaringsstatus er ukendt på grund af manglende viden.

Som anført i Natura 2000-planen for Randers Fjord mv., så er netop spærringer i vandløb imidlertid en trussel mod de vandrende arter stavsild, hav- og flodlampret på deres vej mod gydepladserne. Det vil derfor efter forbundets opfattelse være i direkte modstrid med Natura 2000-planen og Habitatsdirektivet at meddele en helt ny godkendelse af en total spærrende opstemning midt i Gudenåsystemet i en situation, hvor staten i henhold til såvel Miljømålsloven, Vandrammedirektivet og Habitatsdirektivet er forpligtet til at genskabe vandløbets kontinuitet og sikre beskyttede arter en gunstig bevaringsstatus.

Vandforsyningsloven:
En fortsat drift af Tangeværket efter ophævelse af koncessionsloven vil, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, forudsætte en vandindvindingstilladelse i henhold til vandforsyningsloven. Ifølge vandforsyningslovens § 2, stk. 1 skal der ved administrationen af loven lægges vægt på vandforekomsternes omfang, på befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssigt tilfredsstillende vandforsyning, på miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet, og på anvendelse af råstofforekomster.

Det betyder i forhold til den konkrete sag, at hensynet til behovet for fortsat el-produktion på Tangeværket skal afvejes i forhold til hensynet til de miljømæssige og naturmæssige konsekvenser, som vandindvindingen og vandindvindingsanlægget har for miljø- og naturtilstanden i Gudenåen. Det er i den forbindelse veldokumenteret, at Tangeværket har omfattende negative konsekvenser for miljø- og naturtilstanden i hele Gudenåsystemet. Heroverfor er der tale om en el-produktion, der er af helt marginal energimæssig og samfundsmæssig betydning. Det er derfor Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse, at der ikke med hjemmel i vandforsyningsloven kan meddeles tilladelse til fortsat vandindvinding til Gudenaacentralen.

Vandløbsloven:
Med ophævelse af koncessionsloven bortfalder retsgrundlaget for Gudenaacentralens opstemningsanlæg i Gudenåen. En fortsat opstemning, der hindrer vandets frie løb, og som er til skade for vandløbet, vil derfor som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget forudsætte en godkendelse af opstemningen i henhold til vandløbslovens § 48.

Ifølge vandløbslovens § 1, stk. 2 skal fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning. Dette indebærer, at der således bl.a. skal tages hensyn til krav om kontinuitet i vandløb, som er et kvalitetselement i miljømålslovens miljømål om god økologisk tilstand.

Det vil derfor efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse være i strid med vandløbslovens formål og miljømålsloven at meddele en ny godkendelse af en spærrende opstemning, der forhindrer, at Gudenåsystemet kan leve op til miljømålet om god økologisk tilstand.

Miljømålsloven:
Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skal der i forbindelse med gennemførelsen af EU's Vandrammedirektiv tages stilling til spørgsmålet om etablering af en faunapassage ved Tangeværket som led i vandplanerne for anden planperiode fra 2015-2021. Disse vandplaner skal vedtages i 2014/15.

Det giver i den situation ingen mening at ophæve koncessionsloven vedrørende Gudenaacentralen og starte en omfattende proces med ansøgning om nye tilladelser, langvarige klagesager mv., når der samtidig som led i vandplanerne skal gennemføres en passageløsning, der skal besluttes og påbegyndes senest i 2015/16, hvis den skal kunne gennemføres indenfor planperioden.

Dertil kommer, at det scenarie, som lovforslaget lægger op til, vil gøre det både meget vanskeligere og meget dyrere, at gennemføre en passageløsning i den kommende vandplanperiode. Hvis der eksempelvis udstedes en ny vandindvindingstilladelse til Gudenaacentralen, så vil der typisk være tale om en tilladelse med en varighed på 10 år. Det betyder, at der i godkendelsesperioden ikke kan tages vand fra Gudenaacentralen uden erstatning i modsætning til det, der er situationen ved udløb af koncessionen, hvor Gudenaacentralens rettigheder til vandet bortfalder uden erstatning.

Samtidig fraskriver man sig som nævnt muligheden for, at staten kan overtage Gudenaacentralen på de gunstige vilkår, som man aktuelt har mulighed for. På den måde kan hele situationen omkring Tangeværket reelt blive låst fast de næste 10-15 år og altså langt ud over ikke blot anden vandplanperiode, men også ud over tredje vandplanperiode.

Det foreliggende lovforslag efterlader således det indtryk, at der reelt allerede nu er truffet beslutning om, at en passageløsning ved Tangeværket og Tange Sø heller ikke kommer til at indgå i de kommende vandplaner for næste planperiode. Det vil i givet fald være helt uacceptabelt og i klar modstrid med Vandrammedirektivets krav om kontinuitet i vandløb, ligesom Gudenåsystemet opstrøms Tangeværket og Tange Sø ikke vil kunne leve op til målsætningen om god økologisk tilstand, når fiskefaunaen fra næste planperiode skal indgå i miljømålene.

4. Uklarhed med hensyn til myndighedskompetencen

I bemærkningerne til lovforslaget er det forudsat, at ansøgninger fra Gudenaacentralen om tilladelser i henhold til gældende miljølovgivning skal behandles af Viborg Kommune. En af andelshaverne i Gudenaacentralen er imidlertid Energi Viborg A/S, der er 100 % ejet af Viborg Kommune. Viborg Kommune vil derfor efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse være inhabil i forhold til at behandle sager om tilladelser i henhold til miljølovgivningen vedrørende Gudenaacentralen.

Det er derudover forbundets opfattelse, at det ikke er rimeligt at overlade afgørelser af så vidtrækkende betydning, som i den foreliggende sag til en enkelt kommune. Der er således tale om afgørelser, der har miljø- og naturmæssige konsekvenser for 7 kommuner langs Gudenåen og for et meget stort naturområde på størrelse med Fyn. Behandlingen af hele sagen vedrørende Tangeværket bør derfor fortsat være en national opgave og et nationalt ansvar.

Det fremgår således også af VVM-bekendtgørelsens § 11, stk. 5, at Naturstyrelsen varetager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser efter denne bekendtgørelse for vandindvindings- og vandforsyningsanlæg, hvis det samlede anlæg geografisk strækker sig over mere end to kommuner.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at Naturstyrelsen nu generelt må anses for at være inhabil i forhold til at foretage konkret myndighedssagsbehandling af sager vedrørende Gudenaacentralen, idet styrelsen i forskellige sammenhænge – bl.a. i et notat af 19. april 2013 – på forhånd har tilkendegivet, hvordan samtlige sager vedrørende Gudenaacentralen skal afgøres efter gældende lovgivning.

Det fremgår endvidere af vandforsyningslovens § 4, at såfremt en sag, der efter loven henhører under en kommunalbestyrelse, berører vandforsyningsforholdene i en anden kommune, skal der forhandles mellem kommunalbestyrelserne. Opnås der herefter ikke enighed mellem de to kommunalbestyrelser, afgøres sagen af miljøministeren.

Derudover kan miljøministeren i henhold til vandforsyningslovens § 7 i konkrete sager af vidtrækkende betydning bestemme, at en afgørelse skal træffes af ministeren i stedet for af kommunalbestyrelsen. Sagen vedrørende Tangeværket er efter forbundets opfattelse netop en sådan sag af vidtrækkende betydning, der som nævnt har miljø- og naturmæssige konsekvenser for 7 kommuner langs Gudenåen og for et meget stort østjysk naturområde, der strækker sig fra Tinnet Krat til Randers Fjord.

5. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Under pkt. 6 i bemærkningerne til lovforslaget er det anført, at lovforslaget ikke vurderes at have miljømæssige konsekvenser. Denne vurdering er efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse ikke korrekt. Vurderingen bygger således på lovforslagets forudsætning

om, at Tangeværket efter koncessionslovens ophør kan drives videre på helt uændrede vilkår og uden tidsbegrænsning. Dermed forudsættes det med lovforslaget samtidig, at de nuværende meget omfattende negative miljø- og naturmæssige konsekvenser af Tangeværkets spærring og Tange Sø i forhold til hele Gudenåsystemet fortsat skal gøre sig gældende fremover uden tidsbegrænsning.

Det foreliggende lovforslag adskiller sig på den måde helt grundlæggende fra de tre forlængelser af koncessionsloven fra 1918, der tidligere er vedtaget. Disse forlængelseslove har i modsætning til det foreliggende lovforslag taget sigte på, at der skulle tilvejebringes et grundlag for at få gennemført en faunapassageløsning ved Tangeværket og Tange Sø. I forbindelse med Folketingets behandling af den seneste lov om forlængelse af Gudenaacentralens koncession i 2007 var det således en klar forudsætning, at der midtvejs i forlængelsesperioden på 6 år i forbindelse med vandplanerne skulle tages beslutning om en løsning af passageproblemerne ved Tangeværket og Tange Sø.

Denne klare forudsætning for Folketingets vedtagelse af den seneste forlængelseslov har hverken de tidligere eller den nuværende miljøminister imidlertid levet op til. I forbindelse med vandplanerne, der jo som bekendt fortsat ikke er vedtaget, har man i stedet politisk valgt at udskyde en stillingtagen til en passageløsning ved Tangeværket og Tange Sø til næste vandplanperiode med begrundelser, der efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse ikke er holdbare i forhold til Vandrammedirektivet. Nu ser det så som tidligere nævnt ud til, at der med det foreliggende lovforslag allerede er truffet beslutning om, at en passageløsning ved Tangeværket og Tange Sø heller ikke skal indgå i vandplanerne for næste planperiode.

Danmarks Sportsfiskerforbund skal i den forbindelse understrege, at der ikke findes nogen som helst saglig og faglig begrundelse for en fortsat udskydelse af en beslutning om gennemførelse af en passageløsning. Det er udelukkende et spørgsmål om politisk vilje til at gennemføre den nødvendige naturgenopretning af Gudenåen, der som bekendt er Danmarks længste vandløb, der gennemløber et stort naturområde fra Tinnet Krat til Randers Fjord. Hele Gudenåsystemet udgør således selve livsnerven i et naturområde på størrelse med Fyn. Problemstillingerne vedrørende spærringen af Gudenåen ved Tangeværket og Tange Sø er med andre ord ikke kun et lokalt anliggende. Det er tværtimod et nationalt anliggende.

Det er veldokumenteret, at spærringen ved Tangeværket og Tange Sø har store negative konsekvenser for naturtilstanden i hele Gudenåsystemet. Det gælder således først og fremmest i forhold til fiskebestandene, hvis livscyklus forudsætter, at de kan vandre frit i vandløbet. Det drejer sig ikke alene om ørreder og laks men også om en række andre arter som ål, helt, sandart, aborre, stavsild, havlampretter og flodlampretter, hvoraf flere arter er rødlistede. Konsekvensen er bl.a., at det under de nuværende forhold ikke vil være muligt at genetablere selvreproducerende bestande af ørreder og laks som forudsat i Planerne for fiskepleje og i National forvaltningsplan for laks. Samtidig vil der fortsat være en meget stor dødelighed på 50-60 % for den stærkt truede ål ved passage af Tange Sø og Tangeværket.

Mulighederne for at løse passeproblemerne ved Tangeværket og Tange Sø er ligeledes velbelyste i COWI-rapporten Gudenåens passage ved Tangeværket fra 2002 og i COWI-rapporten Supplering af beslutningsgrundlaget for Gudenåens passage ved Tangeværket fra 2007. Der er således med baggrund i disse to rapporter reelt 2 løsningsmodeller for en holdbar passageløsning:

1. En autentisk naturgenopretning, hvor Tange Sø fjernes og Gudenåens oprindelige løb genetableres.
2. En løsning, hvor Tange Sø bevares og Gudenåen med hele vandføringen ledes udenom Tange Sø i et nyt omløb.

Økonomisk er der i forhold til de to løsningsmodeller tale om anlægsudgifter i størrelsesorden 100 – 150 mio. kr.

Danmarks Sportsfiskerforbund har igennem det seneste år været i løbende dialog med Naturstyrelsen og Miljøministeriet med henblik på at få gennemført en holdbar passageløsning. Forbundet har i den forbindelse tilkendegivet, at en løsning, hvor Tange Sø bevares og Gudenåen med hele vandføringen ledes udenom Tange Sø i et nyt omløb, vil være en acceptabel kompromisløsning. Danmarks Sportsfiskerforbund har endvidere bidraget konstruktivt med forslag til, hvordan der kan skaffes et væsentligt bidrag til medfinansiering af en sådan passageløsning. Med det foreliggende lovforslag må forbundet imidlertid desværre konstatere, at der åbenbart reelt ikke er politisk vilje til at gennemføre en passageløsning.

6. Økonomiske konsekvenser

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at lovforslaget ikke vil have økonomiske konsekvenser. Dette er efter Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse ikke korrekt. Det fremgår således ikke af hverken lovforslaget eller bemærkningerne, hvad der vil være konsekvensen af ophævelse af koncessionsloven i forhold til de forpligtelser og vilkår, som Gudenaacentralen er pålagt i henhold til vilkårene i koncessionsloven.

En af de forpligtelser, som Gudenaacentralen er pålagt i henhold til vilkårene i koncessionsloven, er en pligtudsætning af ørreder som kompensation for Tangeværkets negative påvirkning af Gudenåens ørredbestande. Aktuelt udgør værdien af denne pligtudsætning 157.000 kr. om året, der finansierer udsætningsplanens ørredudsætninger i Gudenåen mellem Mossø og Randers. Såfremt det foreliggende lovforslag indebærer, at Gudenaacentralens pligtudsætning bortfalder, vil denne udgift blive væltet over på Fiskeplejen. Det vil for Danmarks Sportsfiskerforbund i givet fald være fuldstændig uacceptabelt, hvis danske lystfiskere på den måde skal til at afholde yderligere udgifter for Tangeværkets fortsatte ødelæggelser af fiskebestandene i Gudenåen.

Tilsvarende er Gudenaacentralen i øvrigt i henhold til vilkårene i koncessionsloven også pålagt at varetage vandløbsvedligeholdelsen og dermed udgifterne i den forbindelse på en lang strækning af Gudenåen fra Silkeborg og til Randers. Såfremt det foreliggende lovforslag indebærer, at denne forpligtelse bortfalder, vil konsekvensen være, at meget betydelige udgifter til vandløbsvedligeholdelse væltes over på kommunerne langs Gudenåen.

Derudover må det forventes, at det foreliggende lovforslag vil kunne få væsentlige negative samfundsøkonomiske konsekvenser, - ikke mindst for hele området omkring Gudenåen. Lystfiskeriet i Gudenåen bidrager således med betydelige samfundsøkonomiske værdier, dels gennem den omsætning, som lystfiskeriet skaber, dels gennem det omfattende frivillige arbejde med fiskepleje og naturgenopretning, som lystfiskerne udfører. Drivkraften og perspektivet for det frivillige arbejde med fiskepleje og naturgenopretning handler imidlertid helt grundlæggende om at genskabe grundlaget for selvreproducerende vilde fiskebestande.

Når man med det foreliggende lovforslag fjerner dette perspektiv og dermed drivkraften for det frivillige arbejde, så indebærer det, at Danmarks Sportsfiskerforbund og forbundets medlemmer seriøst må overveje, om alt frivilligt arbejde med fiskepleje og naturgenopretning i hele Gudenåsystemet skal indstilles. I en situation hvor man politisk ikke har vilje til at påtage sig ansvaret for at løfte sin del af opgaven med hensyn til naturgenopretning af et af Danmarks mest værdifulde vandløbssystemer, giver det ikke længere mening, at lystfiskere skal bruge deres fritid og penge på at afbøde de naturmæssige konsekvenser af den manglende politiske vilje.

Til belysning af hvilke samfundsøkonomiske værdier der er på spil skal forbundet bl.a. henvise til en undersøgelse af de lokaløkonomiske effekter af det udsætningsbaserede laksefiskeri i Gudenåen, som Gudenåkomitéen har fået foretaget i begyndelsen af 2013. Undersøgelsen, der vedlægges som bilag, viser bl.a.:

- At der gennemføres i størrelsesordenen 33.900 fiskedage/årligt ved nedre Gudenåen/Lilleåen. Dette antal vil blive mere end halveret uden laksefiskeri. Lystfiskeriet skaber ca. 22.500 overnatninger/årligt i området.
- At lystfiskeriet i Gudenåen med det nuværende omfang og kvalitet skaber et lokaløkonomisk forbrug på 7,7 millioner kr. om året, og at det giver beskæftigelse til i størrelsesorden 5 - 9 fuldtidsarbejdspladser.
- At det lokaløkonomiske forbrug reduceres til ca. 3,5 millioner kroner om året og 3 – 7 fuldtidsarbejdspladser, såfremt der ikke udsættes laks.
- At den fælleskommunale investering i lystfiskeriet på fremover årligt 600.000 bidrager til en værditilvækst på 2 mio. kr./årligt og derfor fremstår som en god investering.
- At hver lystfiskerfanget laks skaber en lokaløkonomisk omsætning på ca. 6.400 kr. I det lys giver det laks en pris på ca. 1.600 kroner/kg.
- At det udsætningsbaserede laksefiskeri har en række yderligere positive effekter som ikke er prisfastsat i undersøgelsen i form af at være en attraktionsfaktor for bosætning, bidrager til et positiv image af området, bidrager til det sociale liv i Bjerringbro og Langå, og bidrager som en motiverende faktor bag frivilligt miljøarbejde.
- At den lokaløkonomiske effekt af laksefiskeriet sandsynligvis kan øges ved at foretage flere laksesmoltudsætninger (- bedre fangstmuligheder og dermed flere tilrejsende lystfiskere) i kombination med et større udbud af overnatningsmuligheder.

Grundlaget for de lokaløkonomiske effekter er som nævnt baseret på lakseudsætninger, der årligt beløber sig til en udgift på 1.2 mio. kr. Heraf bidrager kommunerne med 600.000 kr. og lystfiskerne med 600.000 kr. fordelt på de lokale lystfiskerforeninger med 350.000 kr. og Fiskeplejen med 250.000 kr. Såfremt lystfiskerne som konsekvens af det foreliggende lovforslag stopper deres økonomiske bidrag og deres frivillige arbejde i forhold til lakseudsætningerne, falder hele grundlaget for lakseudsætningerne reelt væk med de negative lokaløkonomiske konsekvenser det vil medføre.

Dertil kommer at en passageløsning ved Tangeværket har et stort samfundsøkonomisk potentiale. Som det fremgår af Gudenåkomitéens undersøgelse, så har DTU Aqua i et notat i 2011 skitsemæssigt angivet den socioøkonomiske værdi af havørred- og laksefiskeriet i Gudenåen under forudsætning af, at der skabes fri passage ved Tangeværket og Tange Sø. På baggrund af generelle data om værdien af lystfiskerfangede laks og havørreder i Danmark, der udgør 2.500-3.000 kr. pr. kg og ud fra en vurdering af en forventet havørred- og lakseopgang på 26.000 fisk anslås det, at havørred- og laksefiskeriet i Gudenåen har et socioøkonomisk potentiale på 38,4 - 53,7 mio. kr. årligt. DTU Aquas notat vedlægges.

7. Et konstruktivt alternativ

Det er som tidligere nævnt Danmarks Sportsfiskerforbunds opfattelse, at gennemførelse af en holdbar passageløsning ved Tangeværket og Tange Sø er en national opgave og et nationalt ansvar. Dette er således også helt i overensstemmelse med, at Danmark i henhold til kravene i Vandrammedirektivet vil være forpligtet til at gennemføre en passageløsning som led i de kommende vandplaner, der skal vedtages i 2014/15. Indtil en passageløsning er besluttet og gennemført, bør koncessionsloven fra 1918 derfor fortsat fastholdes som grundlaget for Tangeværkets drift.

Grundlaget for valg af en model for en holdbar passageløsning er som tidligere nævnt velbelyst. Det kræver således blot en politisk beslutning at træffe et valg mellem de reelt to mulige løsningsmodeller. Tilbage står alene udfordringen med hensyn til at skaffe finansieringen til de ca. 100 mio. kr., som en passageløsning vil koste. I den situation handler det efter Danmarks Sportsfiskerforbund opfattelse først og fremmest om at koncentrere alle gode kræfter om at skaffe denne finansiering i stedet for at kaste ansvaret fra sig og skabe en masse nye forhindringer, som vil være konsekvensen af det foreliggende lovforslag.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil derfor som et konstruktivt alternativ til det foreliggende lovforslag opfordre til, at der i stedet vedtages en kortvarig forlængelse af den nuværende koncessionslov med 2 år med henblik på at vinde tid til at få en passageløsning og finansieringen på plads. Samtidig bør staten bør sikre sig, at Gudenaacentralen ikke sælges til anden side, - enten ved at staten køber Gudenaacentralen på de favorable vilkår, som man allerede har forhandlet sig frem til eller ved, at man indgår en aftale med ejerne om, at de ikke sælger til anden side.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil under disse forudsætninger fortsat indgå i et konstruktivt samarbejde med hensyn til at få både en passageløsning og en finansiering på plads. Forbundet er samtidig overbevist om, at alle andre gode grønne kræfter og fonde mv. på samme måde vil bidrage konstruktivt til at få gennemført dette naturgenopretningsprojekt, som vil genskabe store naturværdier og øge den biologiske mangfoldighed i hele Gudenåsystemet.

Med venlig hilsen
Lars Brinch Thygesen
Miljøkonsulent

4. september 2013

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

j.nr. NST-400-00068

Dansk Forening for Rosport og Dansk Kano & Kajak Forbunds høringssvar over udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven)

Tak for det fremsendte høringsmateriale. DFfR og DKF har gennemgået materialet og ønsker at bemærke følgende:

DFfR og DKF har ikke umiddelbart mulighed for at vurdere konsekvenserne for vore klubber og medlemmer som følge af det fremsendte lovforslag.

Det er imidlertid helt afgørende for DFfR og DKF, at Tange Sø bevares i sin nuværende form, dels af hensynet til Tange Roklubs fortsatte eksistens, dels af hensynet til de mange roere, der hvert år færdes på Tange Sø. Tange Sø er en naturperle for vore roere, som nyder det rige fugle- og faunaliv året rundt.

DFfR og DKF lægger endvidere vægt på, at Energimuseet incl. de fredede anlæg og bygninger med fortsat drift fortsat vil kunne eksistere uændret. Det er et unikt kulturhistorist miljø, som vore roere værdsætter højt.

Dansk Forening for Rosport
Skovalléen 38A
2880 Bagsværd

Dansk Kano & Kajak Forbund
Idrættens Hus
2605 Brøndby

Naturstyrelsen

Energi museet
Oplevelser med energi

Tange d. 02.09.2013

Vedr.: **Høringssvar fra Energimuseet vedr. Forslag til Lov om ophævelse af lov om Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaa**

Energimuseets høringssvar er alene begrundet i Energimuseets interesser i Tangeværket med tilhørende kulturmiljø og naturværdier. Energimuseets interesser omfatter hovedsageligt bevaringsmæssige, forskningsmæssige og formidlingsmæssige aspekter relateret til området og de industrielle anlæg.

Tangeværket med omgivelser er et kulturmiljø af stor national interesse. Tangeværket integrerer på bedste vis naturgrundlag, kulturlandskab, arkitektur og historie til et samlet hele, som afspejler betydningsfulde træk af den naturhistoriske og samfundsmæssige udvikling i det midtjyske område. I juli 2013 er Tange sø og Energimuseet således også tildelt retten til at have det brune Johanneskors, som en ikon for væsentlige kulturhistoriske lokaliteter i Danmark af særlig national interesse.

Tangeværket er af stor betydning for Energimuseets attraktionsværdi. Mange af museets gæster kommer således primært på grund af de herlighedsværdier, der knytter sig til Tangeværket. Tangeværket udgør med sit kulturmiljø med den kunstige Tange sø, dæmningsanlæg med frisluse, støttedæmninger samt indløbskanalen, selve kraftværket og funktionærboliger en meget væsentlig del af museets dokumentations- og formidlingsopgaver.

Energimuseet har en samarbejdsaftale med Tangeværket, som med sin formand også er repræsenteret i museets bestyrelse. Museet er i en lang række praktiske forhold afhængigt af andelsselskabet Gudenaacentralen, idet hovedparten af museets aktiviteter foregår på arealer, der tilhører selskabet. Gudenaacentralen pasning og vedligeholdelse af bygninger og område har stor betydning for stedets attraktionsværdi, og dermed også for museets besøgstal.

Energimuseet ser ikke, at lovforslaget ændrer på forhold vedr. miljøet eller den i 2006 gennemførte fredning. For Energimuseet er det af stor betydning, at vilkårene for at drive Tangeværket som en bæredygtig forretning ikke ændres med det foreliggende lovforslag. Et værk i drift er afgørende for den autenticitet, som Tangeværket i dag repræsenterer. Erfaring fra udlandet fortæller, at det er meget dyrt og vanskeligt for et museum at vedligeholde og bevare et vandkraftværk, som ikke længere er i drift.

Venlig hilsen

Gert Braae
Formand for Energimuseets bestyrelse

Jytte Thorndahl
Konstitueret museumsdirektør

Information/Besøgstjeneste +45 86 68 42 11
Administration +45 86 68 45 55
E-mail: info@energimuseet.dk

Bjerringbrovej 44 · Tange · DK-8850 Bjerringbro
Web: www.energimuseet.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

6. september 2013

13/07817-4

hvj-dep

Høring over lovforslag om ophævelse af Tangeloven

Erhvervs – og Vækstministeriet har modtaget ovenstående høring fra Naturstyrelsen. Erhvervs – og Vækstministeriet har sendt materialet til Erhvervsstyrelsen og har på den baggrund ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Heidi Vigen Jørgensen
Student
91337212
hvj@evm.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax. 33 12 37 78
CVR-nr. 10092485
EAN nr. 5798000026001
evm@evm.dk
www.evm.dk

Tværfaglig interesseorganisation for lystfiskeri, ferskvandsfiskeri, akvakultur og bredejerinteresser

FERSKVANDSFISKERIFORENINGEN FOR DANMARK

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Mail: nst@nst.dk

Aalborg den 5. september 2013

Vedr.: Forslag til Lov om ophævelse af Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven) j.nr. NST-400-00068

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark (FFD) ser med stor forundring på det forslag der er fremlagt til ophævelse af Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven). Det fremsatte lovforslag forringer kraftigt mulighederne for en løsning af passageproblemerne ved Tangeværket og Tange sø, idet de igen bliver udskudt og denne gang på ubestemt tid. Det er dybt utilfredsstillende, da det har den konsekvens, at der ikke kommer en indsats hvor der kan genskabes blandt andet selvreproducerende ørred- og laksebestande i Gudenåen, ligesom Tangeværket og Tange sø fortsat vil medføre en næsten total dødelighed for den rødlistede og udrydningstruede ål.

FFD finder heller ikke, at der med fremsættelse af forslaget, er en sikring af, at de betingelser der er gældende i koncessionen vedrørende faunapassage, fiskepleje og vandføring med videre, som minimum bliver videreført. Ej heller at der sker forbedringer af forholdene til gavn for naturen - tvært imod.
FFD ser det som en forudsætning hvis loven gennemføres at Danmarks forpligtigelser over for EUs vandrammedirektiv opfyldes umiddelbart. Alt andet vil få Danmark til at fremstå som et naturødelæggende land. Vi vil endvidere tillade os at henvise til Naturstyrelsens egen undersøgelse der blev lavet i 2002: http://www2.sns.dk/udgivelser/2002/tange/tange_soe.pdf

Det er samtidig FFDs opfattelse at elproduktionen er alt for lille på Tangeværket til at man kan arbejde efter elforsyningsloven.

FFD finder at en vedtagelse af loven vil betyde en fastholdelse af den største menneskeskabte vandløbshindring i Danmark til skade fiskebestandes overlevelse, herunder i stor grad den udrydningstruede ål og den unikke laksebestand der tidligere fandtes i åen i stort tal. Væsentlige dele af lovens baggrundsmateriale bygger på partsindlæg og ikke på statslige eller uafhængige undersøgelser. Ikke mindst er undersøgelsen om fisketrappens funktionsduelighed videnskabelig blevet tilbagevist. Gudenåcentralens interesser er alene deres egne og ikke til gavn for naturen. FFD er forundret over at der anvendes denne type af materiale til at retfærdiggøre et lovforslag.

FFD finder at den lokale styring af forholdene i forbindelse med redegørelser, godkendelser og tilsyn med videre som bliver konsekvensen af en eventuel vedtagelse, ikke kan udføres på en ressourcemæssig forsvarlig måde. Såfremt en statsovertagelse vurderes som den bedste løsning skal den anvendes.

Det er **Ferskvandsfiskeriforeningens** opfattelse at det fremsatte forslag er fremsat for at Folketinget kan blive fri for at tage stilling til de skader som Tangeloven har påført naturen i og omkring Gudenåen. FFD har den opfattelse at Folketinget efter 90 år med spærringer må give vandet i Gudenåen tilbage til naturen, så der igen kommer en fri å uden om den nuværende spærring ved Tange. Danmark fortjener at landets største vandløb har et frit og uhindret forløb. Der findes konkrete forslag til hvordan man kan løse dette.

På vegne af
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark

Organisationssekretær Hilmar Jensen
Nibevej 101, Drastrup, 9200 Aalborg SV
hilmarjensen47@gmail.com

Tværfaglig interesseorganisation for lystfiskeri, ferskvandsfiskeri, akvakultur og bredejerinteresser

FERSKVANDSFISKERIFORENINGEN FOR DANMARK

Miljøminister Ida Auken
Børsgade 4
1215 København K
Mail: ministeren@mim.dk

Aalborg den 5. september 2013

Vedr.: Forslag ophævelse af Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven) j.nr. NST-400-00068

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Dansk Amatørfiskerforening og Dansk Fritidsfiskerforbund ser med stor forundring på det forslag Ministeren har fremlagt til ophævelse af Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven).
Det fremsatte lovforslag forringer kraftigt mulighederne for en løsning af passageproblemerne ved Tangeværket og Tange sø, idet de igen bliver udskudt og denne gang på ubestemt tid. Det er dybt utilfredsstillende, da det har den konsekvens, at der ikke kommer en indsats hvor der kan genskabes blandt andet selvreproducerende ørred- og laksebestande i Gudenåen, ligesom Tangeværket og Tange sø fortsat vil medføre en næsten total dødelighed for den rødlistede og udrydningstruede ål.

Vi finder heller ikke, at der med fremsættelse af forslaget, er en sikring af, at de betingelser der er gældende i koncessionen vedrørende faunapassage, fiskepleje og vandføring med videre, som minimum bliver videreført. Ej heller at der sker forbedringer af forholdene til gavn for naturen - tvært imod.
Vi ser det som en forudsætning hvis loven gennemføres at Danmarks forpligtigelser over for EUs vandrammedirektiv opfyldes umiddelbart. Alt andet vil få Danmark til at fremstå som et naturødelæggende land.

Det er samtidig vor opfattelse at elproduktionen er alt for lille på Tangeværket til at man kan arbejde efter elforsyningsloven.

Vi finder at en vedtagelse af loven vil betyde en fastholdelse af den største menneskeskabte vandløbshindring i Danmark til skade fiskebestandes overlevelse, herunder i stor grad den udrydningstruede ål og den unikke laksebestand der tidligere fandtes i åen i stort tal. Væsentlige dele af lovens baggrundsmateriale bygger på partsindlæg og ikke på statslige eller uafhængige undersøgelser. Ikke mindst er undersøgelsen om fisketrappens funktionsduelighed videnskabelig blevet tilbagevist. Gudenåcentralens interesser er alene deres egne og ikke til gavn for naturen. FFD er forundret over at ministeriet anvender denne type af materiale til at retfærdiggøre et lovforslag.

Vi finder at den lokale styring af forholdene i forbindelse med redegørelser, godkendelser og tilsyn med videre som bliver konsekvensen af en eventuel vedtagelse, ikke kan udføres på en ressourcemæssig forsvarlig måde. Såfremt en statsovertagelse vurderes som den bedste løsning skal den anvendes.

Det er **Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Dansk Amatørfiskerforening og Dansk Fritidsfiskerforbunds** opfattelse at Folketinget efter 90 år med spærringer må give vandet i Gudenåen tilbage til naturen, så der igen kommer en fri å uden om den nuværende spærring ved Tange. Danmark fortjener at landets største vandløb har et frit og uhindret forløb. Der findes konkrete forslag til hvordan man kan løse dette. Miljøministeren bør gå i spidsen for dette arbejde.

På vegne af

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark	Dansk Amatørfiskerforening	Dansk Fritidsfiskerforbund
Formand Niels Barslund	Koordinator Vagn Gram	Formand Arne Rusbjerg
nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk	vgram@live.dk	teamstr@gmail.com

Organisationssekretær Hilmar Jensen
Nibevej 101, Drastrup, 9200 Aalborg SV
hilmarjensen47@gmail.com

Favrskov Kommune

Naturstyrelsen
nst@nst.dk
Miljøudvalget

Postadresse:
Favrskov Kommune
Naturområdet
Skovvej 20
8382 Hinnerup

Tlf. 8964 1010

favrskov@favrskov.dk
www.favrskov.dk

Høringssvar vedr. ophævelse af Tangeloven (NST-400-00068)

6. september 2013

Sagsbehandler:
Jens Albert Hansen
Tlf. 8964 5211
jah@favrskov.dk

Personlig henvendelse:
Favrskov Kommune
Naturområdet
Torvegade 7
8450 Hammel

Sagsnr.
710-2007-31415

Dokument nr.
710-2013-198577

Cpr.-/CVR-nr./Ejd.nr.

Favrskov Kommune har den 19. august 2013 modtaget 'Udkast til Forslag til Lov om ophævelse af lov om udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa' (Tangeloven), der er i høring indtil den 6. september 2013 kl. 12.00.

Indledningsvis skal det bemærkes, at Teknik og Miljøudvalget i Favrskov Kommune finder, at den korte høringsfrist er uacceptabel, da den ikke giver mulighed for en grundig lokal politisk drøftelse af høringssvaret.

Lovforslaget indebærer, at den gældende Tangelov fra 1918 ophæves den 8. januar 2014. Loven er udmøntet i en koncession, som er Tangeværket (Gudenaacentralen) adkomst til udnyttelse af vandkraften i Gudenåen. Koncessionen vil fortsat gælde, indtil de fornødne tilladelser efter den almindelige lovgivning, som Tangeværket fremover skal reguleres efter, er meddelt. Baggrunden for lovforslaget er, at det er Miljøministeriets opfattelse, at der ikke længere er forhold der taler for fortsat at regulere Tangeværkets drift ved en særlig koncessionslov.

Ved koncessionens ophævelse overgår reguleringen af Tangeværket til Viborg Kommune efter de almindelige regler i vandforsyningslov, vandløbslov og naturbeskyttelseslov.

Der tages med lovforslaget ikke stilling til andre forhold i relation til værkets drift eller forvaltningen af området omkring værket. Med lovforslaget bliver der ikke taget stilling til spørgsmålet om et omløbsstryg ved Tangeværket. Det fremgår endvidere af lovforslaget, at der ikke er økonomiske konsekvenser for Favrskov Kommune ved gennemførsel af lovforslaget.

Lovforslaget virker forholdsvist mangelfuldt og tager bl.a. ikke hensyn til de forpligtelser der pt. påhviler Tangeværket, men som efter en lovændring uden stillingtagen hertil i store træk må påregnes overført til kommunerne.

Favrskov Kommune skal i den forbindelse bemærke, at kommunen forventer at blive fuldt ud kompenseret, hvis ophævelsen af koncessionslovgivningen påfører Favrskov Kommune nogen former for udgifter

Nærværende høringssvar er godkendt af Favrskov Kommunes Teknik- og Miljøudvalg på møde den 5. september 2013. De konkrete bemærkninger til lovforslaget fremgår nedenfor.

Favrskov Kommune

Vedligeholdelse af Gudenå
Af Tangelovens bestemmelser fremgår:

"h) at koncessionshaverne er pligtige til på egen bekostning at træffe de sikrings- og reguleringsforanstaltninger, som deres anlæg skønnes at nødvendiggøre, samt til at holde åens løb fra Silkeborg til Bjerringbro oprenset efter de derom til enhver tid givne forskrifter".

Grundet oversvømmelser og senere regulering af Gudenåen nedstrøms Bjerringbro er Tangeværket pt. også forpligtet til at vedligeholde strækningen fra Bjerringbro til Randers. Denne vedligeholdelse er ikke nævnt i lovforslaget, og ved ophævelse af Tangeloven vurderer Favrskov Kommune, at denne pligt overgår til kommunerne på strækningen – det vil sige Favrskov, Silkeborg, Viborg og Randers kommuner.

Det er derfor ikke korrekt, når ophævelse af koncessionsloven i forslaget hævdes at være uden økonomiske konsekvenser for kommunerne. Udgiften til den årlige grødeskæring beløber sig alene til ca. 500.000 kr. Hvis der skulle vise sig et behov for at sikre vandføringsevnen i åen gennem afgravning af forekomster af eksempelvis sandpuder i indløbet til Tange Sø, vil udgiften være betydelig større – et endog meget stort millionbeløb er ikke usandsynligt.

Favrskov Kommune skal derfor bemærke, at staten ved ophævelse af koncessionen bør indarbejde en bestemmelse om, at vedligeholdelse af Gudenåen på strækningen Silkeborg – Randers fortsat påhviler Tangeværket. Alternativt skal kommunen friholdes eller kompenseres for denne udgift på anden vis.

Pligtudsætninger af ørred i Gudenåen
Af Tangelovens bestemmelse e) fremgår,

"at koncessionshaverne er pligtige til at efterkomme samtlige de forskrifter, som ministeren måtte blive givet til opretholdelse af fiskeriet i Gudenå, derunder tilvejebringelse af opklækningsanstalter for fiskeyngel…".

Denne ordning blev iværksat ved etableringen af Tangeværket for at imødekomme den ødelæggende effekt opstemningen ville få på fiskebestandene i Gudenåen. Favrskov Kommune ønsker at staten i forbindelse med lovændringen tager de nødvendige skridt til at sikre at denne pligt videreføres for Tangeværket, så længe opstemningen ved værket opretholdes.

Jagt og Fiskeri ved Tange Sø
Af Tangelovens bestemmelse g) fremgår,

"at det forbeholdes ministeren … at bestemme, at al jagt og fiskeri med undtagelse af lystfiskeri skal være forbudt på de arealer, hvor vandet af koncessionshaverne opstemmes for at danne reguleringsbassin".

Det kan have konsekvenser for miljøet, at ministeren fraskriver sig denne mulighed fremadrettet – inkl. fiskerettighederne i et eventuelt senere anlagt omløbsstryg - og staten anmodes om i loven at redegøre for sine overvejelser i den anledning og som følge

heraf evt. videreføre eller udmønte denne bestemmelse i forbindelse med ophævelse af koncessionsloven. Favrskov Kommune tænker her på at sikre det rekreative fiskeri, hvor det er muligt og hindre et potentielt nyopstående og fiskebestandsmæssigt skadeligt erhvervsfiskeri i Gudenåsystemet ved Tange Sø.

Vandindvindingstilladelse
Tilladelser til indvinding af overfladevand efter vandforsyningsloven er tidsbegrænsede og kan højst meddeles for en 10 årig periode. I bemærkningerne til lovforslaget konkluderes det imidlertid: "Tangeværket kan fortsætte driften uden tidsbegrænsning". Det er uklart på hvilket grundlag denne konklusion drages, og de nærmere juridiske aspekter heraf bør derfor afklares nærmere.

Det bør desuden afklares, om ikke det er samfundsmæssigt ønskeligt, at tilladelsen bliver kortere end 10 år af hensyn til et eventuelt krav om etablering af en ny tilfredsstillende faunapassage i næste vandplanperiode.

Erstatning
Materialet fra Naturstyrelsen beskriver ikke hvem Tangeværkets erstatningskrav kan rettes mod, hvis der bliver tale om tab af rettigheder for Tangeværket. For vandforsyningsloven vedkommende vil der normalt ikke ved udløb af en tidsbegrænset tilladelse være tale om et erstatningskrav for mistede rettigheder til hele eller dele af vandmængden, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn taler for en begrænsning af indvindingsretten. De nærmere juridiske aspekter heraf bør afklares nærmere, herunder hvilke offentlige myndigheder, der kan blive erstatningsansvarlige og om gennemførsel af vandrammedirektiv og vandplaner er et væsentligt samfundsmæssigt hensyn.

VVM og Natura2000 områder
Det fremgår kort i statens materiale fra kammeradvokaten, at en tilladt forsættelse af driften jf. almindelig lovgivning ikke vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelse af anlægget og en eventuel tilladelse. Dette er ikke yderligere begrundet. Staten bør redegøre nærmere for dette – herunder specielt i forhold til det aspekt, at der indledes en ny godkendelsesprocedure med eventuelle nye driftsvilkår, og at anlægget efter Favrskov Kommunes oplysninger aldrig tidligere har været VVM vurderet samt vurderet i forhold til de op- og nedstrømsbeliggende Natura2000 områder "Randers Fjord" og "Gudenå og Gjern Bakker".

Faunapassage ved Tangeværket og Tange Sø
Favrskov Kommune skal bemærke, at kommunen forventer at staten stadig og snarest muligt på baggrund af bestemmelserne i EU's vandrammedirektiv påtager sig det økonomiske og planmæssige ansvar for at sikre fri kontinuitet (faunapassage) i Gudenåen ved Tangeværket.

Endvidere skal Favrskov Kommune genfremsætte kommunens høringssvar herom til Vandplan 2010-2015, hvor det fremgår at:

Favrskov Kommune anbefaler:

- At der træffes afgørelse i spørgsmålet om faunapassage ved Tange Sø i denne vandplan, så de fremtidige forhold er klarlagt, når den nuværende koncession for Gudenåcentralen udløber i 2014.

Favrskov Kommune

Favrskov Kommune anbefaler at en løsning skal indeholde følgende elementer:

- Tange Sø skal bevares i en form, der sikrer de rekreative interesser for flest mulige af borgerne omkring søen

- Mest mulig af Gudenåens nuværende vandføring kan afleveres til et bredt omløb uden om Tange Sø, således at der både sikres den bedst mulige vandkvalitet i Tange Sø samt fri passage for alle fiskearter og de bedst mulige gyde-, opvækst- og overlevelsesforhold for laksefisk. Målet herved er at få en så stor og levedygtig (selvreproducerende) laksefiske bestand i Gudenåen som muligt.

Venlig hilsen

Lars A. Clement
Teknik- og Kulturdirektør

Friluftsrådet

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Fremsendt pr. e-mail til nst@nst.dk

6. september 2013

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven) - J.nr. NST-400-00068

Friluftsrådet har modtaget udkastet til lovforslaget om ophævelse af Tangeloven i høring. Rådet har følgende bemærkninger.

Da Gudenaacentralens koncession blev forlænget i 2007, var det med den klare målsætning, at der i løbet af Vandrammedirektivets første planperiode skulle iværksættes et naturgenopretningsprojekt, der tilgodeså både EU-direktiverne og de rekreative interesser i området.

Der er til Friluftsrådets ærgrelse og undren endnu ikke igangsat et naturgenopretningsprojekt, der vil sikre en opfyldelse af Danmarks forpligtelser i henhold til Habitat-, Fuglebeskyttelses- og Vandrammedirektivet og samtidig tilgodese de mange, blandt andet rekreative, interesser, der er i området omkring Gudenaacentralen, Tange Sø og Gudenåen.

Friluftsrådet noterer, at Danmarks Sportsfiskerforbund vurderer, at en ophævelse af Tangeloven og en fremtidig regulering af Gudenaacentralen efter den almindelige lovgivning på området, vil vanskeliggøre og fordyre gennemførslen af et naturgenopretningsprojekt ved Gudenåen og Tange Sø.

Friluftsrådet er samtidigt bekendt med, at Naturstyrelsen har forhandlet sig frem til en aftale, hvor staten kan erhverve Gudenaacentralen med jordtilliggender på så favorable vilkår, at det på sigt vil være udgiftsneutralt for staten.

Friluftsrådet anbefaler derfor, at Miljøministeriet lader nærværende lovforslag bortfalde. Friluftsrådet anbefaler som følge deraf, at Gudenaacentralens koncession forlænges for en kortere periode, indtil der kan igangsættes et naturgenopretningsprojekt, som vil sikre en opfyldelse af Danmarks forpligtelser i henhold til EU-direktiverne og samtidig tilgodese de øvrige interesser, der er i området.

Friluftsrådet opfordrer samtidig Miljøministeriet til at sikre sig, at Gudenaacentralen ikke sælges til anden siden ved, at staten køber Gudenaacentralen på de vilkår, der allerede er aftalt.

Med venlig hilsen

Lars Mortensen
Formand for Friluftsrådet

D13-24845

Scandiagade 13 · DK-2450 København SV
Tel +45 33 79 00 79 (10.15/10.14) · Fax +45 33 79 01 79
fr@friluftsraadet.dk · www.friluftsraadet.dk

[redacted]

Fra: Ruben Skovlund Hansen (DEP) [ruha@fvm.dk]
Sendt: 2. september 2013 14:00
Til: NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse
Cc: Susan Bramsen (DEP); Tejs Binderup (DEP); Kristian Hovgaard Juul-Larsen (DEP); Jura (NaturErhvervstyrelsen)
Emne: Svar på høring vedr. forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven)
Vedhæftede filer: fesdPacket.xml

Til Naturstyrelsen,

Med e-mail af 16. august 2013 har Fødevareministeriet anmodet NaturErhvervstyrelsen om bemærkninger til det fremsendte forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven).

På den baggrund kan det oplyses, at Fødevareministeriet ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Ruben Skovlund Hansen
Studentermedhjælper I Juridisk Enhed
+45 22 50 18 39 I ruha@fvm.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Departementet I Slotsholmsgade 12 I 1216 København K I Tlf. +45 33 92 33 01 I fvm@fvm.dk I www.fvm.dk

Gang I Tange - Netværk af Aktive Tange Borgere

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53,
2100 København Ø,

j.nr. NST-400-00068.

Tange d. 4. september 2013

På vegne af Gang I Tange fremsender jeg hermed vores høringssvar til Udkast til **Forslag** til Lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven).

På vegne af Gang I Tange
Jesper Storm Jensen

Jesper Storm Jensen

Husbondvej 31, Tange
8850 Bjerringbro
Tlf.: 29760888
E-mail: Jesper@storm-jensen.dk

Høringssvar til Udkast til Forslag til Lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven)

Gang I Tange er et netværk af aktive borgere, som forsøger at holde gang i det lille samfund som Tange by og området omkring Tange by er. For at holde gang i et lokalområde som Tange med ca. 230 husstande og et lille opland, er vi meget afhængige af en velfungerende kobmand. Både Energimuseet og Gudenåcentralen er kunder hos vores kobmand, og dertil kommer de turister, som besøger vores by på grund af Tangeværket og Energimuseet. Uden disse kunder ville det ikke være muligt at drive kobmandsbutik, og dermed vil vores frivillige arbejde med at holde gang i lokalsamfundet være meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt. Det er baggrunden for, at vi indsender vores høringssvar.

Det er vores opfattelse, at den eksisterende Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa er en rigtig fornuftig måde at lovgive omkring Tangeværket. Den har tidligere givet Tangeværket mulighed for langsigtede investeringer i produktionsfaciliteterne på sådan en måde, at der også har været mulighed for forbedringer i laksens passage forbi værket.

En ophævelse af loven er, efter vores opfattelse, ikke en god løsning, da vi ser, at hverken Vandforsyningsloven eller Vandsløbsloven er beregnet for forhold vedrørende drift af et hydroelektrisk anlæg som Tangeværket er.

Det er vores bekymring, at ved ophævelse af Tangeloven vil Gudenåcentralen komme i en situation, hvor den langsigtede planlægning ikke vil være mulig, og ejerkredsen derfor ikke vil være interesseret i evt. omkostningstunge investeringer, som vil fremtidssikre værket.

Ved at lade Viborg Kommune være tilsynsførende overfor Tangeværket, er det vores opfattelse, at kommunen vil komme under pres fra bl.a. Randers Kommune, for at få lukket Tangeværket. Derudover vil Tangeværket risikere, at blive en del af kommende kommunale valgkampe, der kommer i årene fremover, hvilket vil være til skade for driften af værket.

Det er vores holdning, at en forlængelse af "Tangeloven" med en længere årrække vil være den bedste løsning for Tange by, Tange sø, Gudenåcentralen, Energimuseet samt hele området omkring Tange sø. Det vil også være muligt kontinuerligt at lave *kontrollerede* forbedringer af fiskepassagen omkring værket.

Ingen kender med sikkerhed konsekvenserne af et langt omløbsstryg uden om Tange sø. Et som fratager søen Gudenåens vand. Det er muligt, at spådommene om et lakseeventyr vil gå i opfyldelse - men ingen ved det med sikkerhed. Én ting ved vi med sikkerhed - en fortsat drift af Tangeværket vil være umulig, og dermed bortfalder den af værket udførte vedligeholdelse af omgivelserne, den økonomiske støtte til Energimuseet, den største attraktion for museet, samt det økonomiske grundlag for vedligholdelsen af de fredede bygninger og dæmningsanlæg.

Vi vil anbefale et tillæg til loven i stedet for at ophæve den. Det skal indeholde en max. grænse på 15% af Gudenåens vand, som Tangeværket kan komme til at afgive til et evt. omløbsstryg. Dette for at samle interessenterne omkring Tangeværket, søen og laksen og begynde de fremadrettede bestræbelser på at få en god løsning for laksens passage omkring Tangeværket.

Gang I Tange CVR. 31699118

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Tange, den 5. september 2013

HØRINGSSVAR PÅ FORSLAG TIL LOV OM OPHÆVELSE AF LOV OM UDNYTTELSE AF VANDKRAFTEN I GUDENAA (TANGELOVEN) J.NR. NST-400-00068

1. INDLEDNING

Gudenaacentralen sender hermed sit høringssvar på ovennævnte forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaa.

2. FAKTA OM TANGEVÆRKET

Tangeværket blev anlagt fra 1918-21 og er Danmarks største vandkraftværk.

Udnyttelsen af vandkraft i Danmark bidrager til en renere energiforsyning med hensyn til CO_2-udslip m.v., sammen med de øvrige vedvarende energikilder.

Tangeværket er ejet af Gudenaacentralen a.m.b.a. Selskabets bestyrelse besluttede i midten af 80-erne at iværksætte et omfattende renoverings- og moderniseringsarbejde af Tangeværket. Disse beslutninger blev truffet med baggrund i Folketingets energipolitiske beslutninger om at fremme vedvarende energi samt at reducere CO_2-udslippet over en årrække.

Der er brugt godt 30 mio. kr. i forbindelse med renovering og forbedring af både værket, infrastrukturen i området, til Energimuseet (tidligere Elmuseet) og på en række miljøforbedrende foranstaltninger. Tangeværket fremstår i dag som et fuldt funktionsdygtigt vandkraftværk, der er mere CO_2-neutralt end vindmøllestrøm. Tangeværket producerer gennemsnitligt 12 mio. kWh årligt, svarende til ca. 3500 husstandes forbrug. Der udestår fortsat en investering på ca. 6-10 mio. kr. til udskiftning af de resterende 3 ud af 6 turbinehjul. Anlæggets roterende dele må formodes at have en restlevetid på minimum 100 år.

Gudenaacentralen har seks ansatte i dag, men vil fremadrettet have fire ansatte.

De miljøforbedrende tiltag, som Gudenaacentralen har bekostet, er blandt andet forbedring af fiskepassage, ny ungfiskesluse og forskellige afgitringer – alt, for at forbedre forholdene for vandrefisk, som i øvrigt ikke har problemer med at passere værket. I 2009 blev 5328 fisk registreret i fisketælleren. Fisketælleren registrerer kun fisk over 25 cm. En del af disse fisk var over 1 m. I 2007 blev der registreret en hanlaks på 1,30 cm. Af mindre fisk passeres fiskepassage og ungfiskesluse af smolt og adskillige tusinder af alle arter, jf. rapporter udarbejdet af C. Dieperink/WaterFrame 2006 - 2011.

I forholdet til lovforslagets oplysninger om Tangeværket skal det særligt fremhæves, at i juli 2013 er Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet udnævnt til særlig national seværdighed af Naturstyrelsen, Kulturstyrelsen og VisitDenmark med ret til at bruge/have Det Brune Johanneskors som ikon for væsentlige kulturhistoriske lokaliteter.

I øvrigt henvises til punkt 7 nedenfor for yderligere fakta om Tangeværket.

3. **LOVFORSLAGET INDEBÆRER IKKE DEN AFKLARING AF TANGEVÆRKETS FREMTID, DER HAR VÆRET FORUDSAT VED KONCESSIONSFORLÆNGELSERNE, OG SOM ER NØDVENDIG FOR AT KUNNE FASTLÆGGE VILKÅRENE FOR FREMTIDIG DRIFT**

Tangeværkets oprindelige koncession til udnyttelse af Gudenåens vandkraft til elproduktion udløb 80 år efter den dag, hvor Tangeværket blev åbnet for drift, hvilket skete den 8. januar 1921.

Koncessionen er imidlertid blevet forlænget i alt 3 gange indtil nu (i 2000, 2002 og 2007) under skiftende regeringer – og hver gang med henvisning til, at der var behov for afklaring af Tangeværkets fremtid, særligt i relation til spørgsmålet om etablering af en faunapassage/omløbsstryg uden om Tange Sø. Det blev i 2000/2001 vurderet, at en faunapassage/omløbsstryg vil koste mellem 15 og 250 mio. kr. afhængig af den valgte løsning.

Ved sidste forlængelse i 2007 blev der i forarbejderne tillige henvist til, at forlængelsen bl.a. skulle give "*Gudenaacentralen...klarhed over, hvorvidt Tangeværkets drift efter 2014 er forenelig med vandrammedirektivet og den valgte løsningsmodel.*"

Udkastet til lovforslaget indebærer imidlertid ikke den afklaring af Tangeværkets fremtid, som har været forudsat ved de tidligere koncessionsændringer. Det anføres således i bemærkningerne, at spørgsmålet om etablering af en faunapassage ved værket, først vil blive aktuelt i forbindelse med gennemførelse af EU's vandrammedirektiv for anden planperiode 2015-2021.

Gudenaacentralen anser det naturligvis for det <u>første</u> for meget *beklageligt*, at "løfterne" i forarbejderne til de tidligere tre forlængelser af koncessionerne om afklaring af Tangeværkets fremtid i forhold til omløbsstryg eller en anden løsning, nu fraviges. Gudenaacentralen anser det for *særligt beklageligt*, at dette sker, idet Danmark - siden vandrammedirektivets regler er blevet implementeret i 2003 i dansk ret - formentlig har haft en egentlig forpligtelse til at træffe et valg om faunapassage eller anden løsningsmodel for Tangeværket og Tange Sø, jf. nedenfor.

Hertil kommer, at Tangeværket for det <u>andet</u> anser det for meget *uhensigtsmæssigt*, at der ikke - ud fra en samlet helhedsvurdering - sker en afklaring af Tangeværkets fremtid, førend koncessionen ophæves, og det overlades til de administrative myndigheder at fastsætte vilkår for Tangeværkets drift. De vilkår, som myndighederne når at fastsætte, kan f.eks. resultere i, at Tangeværket skal afholde forskellige omkostninger, som via en helhedsvurdering enten ville blive anset for overflødige/skulle prioriteres anderledes eller ikke ville være blevet afholdt overhovedet, såfremt der var valgt en løsning, som indebar Tangeværkets lukning.

Dette gælder særligt, når det i den relevante vandplan for 2010-2015 (som p.t. er i høring indtil den 23. december 2013, jf. forslag til vandplan 1.5 for Randers Fjord) er forudsat, at det er en mulighed, at Tange Sø samt hele elproduktionen fjernes. I udkastet til vandplan er således anført, at selvom det ikke er klart, hvorledes vandkraftopstemninger som Tange Sø skal behandles efter vandrammedirektivets bestemmelser om kontinuitet (passageforhold), så betyder

> "*Vandrammedirektivet bestemmelser om kontinuitet formentlig..., at det er nødvendigt at forbedre de nuværende passageforhold ved Tange Sø af hensyn til faunaen i Gudenåens hovedløb og øvrige tilløb til Tange Sø. På baggrund af eksisterende udredningsarbejder er tre muligheder oplistet:*
>
> *1) Etablering af et mindre omløbsstyg, hvilket vil koste fra 15 til 50 mio. kr.*

2) *Etablering af et større omløbsstryg, hvilket vil koste mellem 60 og 250 mio. kr.*

3) *Genetablering af den oprindelige Gudenå på strækningen ved Tange Sø, hvilket vil indebære, at Tange Sø fjernes og hele elproduktionen ophører*" (understreget her, fra pkt. 2.4.1 i udkastet til vandplan).

For en orden skyld bemærkes, at udkastet til vandplanen ikke nævner de udgifter til kompenserende indsatser i størrelsesordnen af op mod 100 mio. kr., som vil blive nødvendige, da et omløbsstryg vil skabe et kvælstofproblem i Randers Fjord.

Og for det tredje *undrer* den pågældende fremgangsmåde Gudenaacentralen meget, idet den heller ikke synes at stemme med miljøminister Ida Aukens brev af 15. juni 2012 til Gudenaacentralen (bilag 1). Miljøministeren besvarede ved dette brev en invitation fra Gudenaacentralen til at drøfte fremtidige forhold omkring Tangeværket henset til udløb af koncessionen i 2014. Miljøministeren ville gerne drøfte sagen, men anførte, at hun gerne ville afvente en redegørelse fra Miljøministeriet om, hvordan man behandler vandkraftopstemninger i relation til Vandrammedirektivets bestemmelser om passageforhold – en redegørelse som forventedes at foreligge i anden halvdel af 2012. Redegørelsen er Gudenaacentralen bekendt ikke blevet udarbejdet endnu. Herudover henviste miljøministeren til, at det "*i lovforslaget til den seneste koncessionsforlængelse fra 2007 [er] tilkendegivet, at der skal tages stilling til, hvilken løsning af passageproblemerne, der skal anvendes, så vilkårene for en eventuel fremtidig drift kan fastlægges*" (understreget her).

På den baggrund er det Gudenaacentralens opfattelse, at der bør ske en afklaring/valg af faunapassage eller anden løsning via vandplanen, inden Gudenaacentralens koncession ophæves.

4. LOVFORSLAGET KAN VIRKE MISVISENDE I FORHOLD TIL UDKASTET TIL VANDPLAN 1.5 FOR RANDERS FJORD

I lovforslaget under pkt. 2 er det anført, at "*Spørgsmålet om etablering af en faunapassage ved værket vil blive aktuelt i forbindelse med gennemførelse af EU's Vandrammedirektiv for anden planperiode 2015-2021.*"

Det er Gudenaacentralens opfattelse, at det anførte citat fra lovforslaget er eller kan komme til at virke misvisende, idet det ifølge udkastet til vandplan 2010-2015 for Randers Fjord (1.5), punkt 2.4.1 – som citeret under punkt 3 ovenfor - kan være, at Tange Sø må nedlægges i stedet for etablering af en faunapassage.

5. DET FREMTIDIGE RETSGRUNDLAG ER IKKE SKABT TIL AT REGULERE VANDKRAFTVÆRKER OG INDEBÆRER DERFOR RETSUSIKKERHED OG RISIKO FOR JURIDISK VAKUUM

I henhold til lovforslaget er det Miljøministeriets vurdering, at værket vil kunne fortsætte driften efter koncessionens ophør i medfør af de regler, der vil gælde herfor. Det er bl.a. anført, at elforsyningsloven er relevant, og at Viborg Kommune bør søges om tilladelse efter vandløbsloven og vandforsyningsloven.

Det er imidlertid Gudenaacentralens opfattelse, at det ikke er hensigtsmæssigt at fjerne lovgrundlaget for værket. I ingen af de love, som værket fremadrettet vil være underlagt,

herunder vandløbslov, planlov, naturbeskyttelseslov, vandforsyningslov m.v., er der taget højde for de særlige forhold omkring et vandkraftværks særlige forhold.

Hvis Gudenaacentralen underlægges denne lovgivning, uden at der i de forskellige love foretages justeringer, der tager højde for et vandkraftsværks særlige forhold, vil der være stor risiko for en lang række juridiske tvivlsspørgsmål, ligesom der i denne lovgivning er adskillige klagemuligheder, som man må forvente vil blive udnyttet til det yderste af de kræfter, der arbejder for en nedlæggelse af værket og fjernelse af Tange Sø.

Det er således også bemærkelsesværdigt, at Miljøministeriet fra 2000-2013 har ændret opfattelse af, hvorvidt Tangeværkets drift er omfattet af vandforsyningsloven eller ej. I udkastet til lovforslag i 2000, hvorved koncessionsloven blev foreslået ophævet (senere i 2000 blev det vedtaget at forlænge koncessionen), var det anført, at vandforsyningsloven ikke fandt anvendelse. I sit høringssvar hertil anførte Gudenaacentralen, at den var uenig heri – og nu fremgår det altså også af udkast til lovforslaget fra 2013, at vandforsyningsloven vil finde anvendelse. På den baggrund må det i hvert fald konstateres, at Gudenaacentralen ikke ligger inden for kerneområdet af vandforsyningsloven.

I relation til *vandforsyningsloven* er det eksempelvis meget uhensigtsmæssigt, at tilladelser efter loven alene gælder for 10 år ad gangen. En sådan tidshorisont giver ikke Gudenaacentralen mulighed for at planlægge langsigtet, herunder investeringer. Derfor kan bemærkningen i punkt 4 i udkastet til lovforslaget, om at Tangeværket kan fortsætte sin drift som hidtil uden tidsbegrænsning, også virke misvisende. Det er også uklart, hvilke betingelser, der vil blive knyttet til en tilladelse, jf. § 22, stk. 3 i loven. Endvidere må det påregnes, at en tilladelse efter loven påklages af f.eks. Danmarks Sportsfiskerforbund, jf. § 80, stk. 2, eller andre, der kan godtgøre at være klageberettiget.

Herudover må det anses som usikkert, om driften af vandkraftværket kan udløse erstatningspligt efter vandforsyningslovens § 23, hvorefter "*Ejeren af et vandindvindingsanlæg er erstatningspligtig for skade, som voldes i bestående forhold ved forandring af vandføringen i vandløb eller vandstanden i søer m.v. under anlægges udførelse eller drift...* ". Det er uklart, om denne bestemmelse også kan påberåbes for eksempel af sportsfiskere i relation til kontinuerlige skader på for eksempel bestanden af Gudenålaksen.

Alene ud fra de her nævnte bestemmelser er det klart, at det ikke er hensigtsmæssigt, at et vandkraftværk skal være undergivet regulering i vandforsyningsloven.

Det er Gudenaacentralens opfattelse, at det heller ikke er hensigtsmæssigt, at *vandløbsloven* gælder for vandkraftværket. Der vil kunne opstå spørgsmål om erstatning, når og hvis Viborg Kommune giver tilladelse efter lovens § 18 til sænkning af vandstanden i Tange Sø, eller hvis tilladelsen gives efter § 48. Efter vandløbslovens § 23 har enhver, der lider tab ved bl.a. forandring af vandstanden i en sø, således ret til erstatning. Tilsvarende efter § 51 har enhver, der lider tab ved opstemningsanlæg m.v., ret til erstatning. Danmarks Sportsfiskeriforbund har tidligere hævdet, at forbundet vil kunne kræve erstatning efter sidstnævnte bestemmelse på et objektivt grundlag. Også i vandløbsloven er der en række klageberettigede, hvilket Gudenaacentralen også anser for uhensigtsmæssigt.

For en ordens skyld bemærkes, at det er Gudenaacentralens vurdering, at der hverken efter vandløbslovens § 22 eller fiskerilovens § 43, stk. 3 kan pålægges ejerne af et

opstemningsanlæg udgifter til etablering af et vandløb/omløbsstryg, hvis omkostningerne og ulemperne ved etableringen ikke står i et rimeligt forhold til det tilsigtede formål. På den baggrund er det Gudenaacentralens opfattelse, at det heller ikke kan pålægges Gudenaacentralen at bidrage til en faunapassage i et ikke rimeligt forhold til formålet.

Lovforslaget tager ikke stilling til, hvorvidt fremtidig drift af Tangeværket nødvendiggør tilladelser/dispensationer efter planlovgivningen eller naturbeskyttelsesloven. Det må imidlertid anses for hensigtsmæssigt, at lovforslaget også tager stilling til, om det er nødvendigt for Gudenaacentralen at ansøge om tilladelser/dispensation efter disse lovgivninger også. Dette skyldes navnlig, at det ved udkastet til lovforslag om ophævelse af koncessionen i 2000 var forudsat, at Viborg Amtsråds godkendelse af Tangeværket fremadrettet skulle ske på baggrund af både vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Det er uklart, hvorfor naturbeskyttelsesloven ikke skulle være relevant ved den foreslåede ophævelse af koncessionen. Endvidere skaber det uklarhed, når der ved lovforslaget tilsyneladende alene er nævnt enkelte af de relevante lovgivninger (her vandforsyningsloven og vandløbsloven), der skal søges tilladelse m.v. efter, når der tilsyneladende er øvrige relevante regler, der skal iagttages, jf. også punkt 6 nedenfor.

For en ordens skyld bemærkes, at Viborg Kommune qua sit ejerskab af Tangeværket (via Energi Viborg) kan være inhabil ved behandling af ansøgninger om de nødvendige tilladelser til Tangeværket, herunder efter vandløbsloven og vandforsyningsloven.

6. VVM-REGLERNES BETYDNING FOR TANGEVÆRKET

Lovforslaget nævner ikke VVM-reglerne.

Ved de hidtidige koncessionsforlængelser er der ikke udarbejdet en VVM for Tangeværket, hvilket stemmer overens med VVM-direktivets artikel 1, stk. 5, idet direktivet ikke finder anvendelse på projekter, der vedtages i enkeltheder ved en særlig national lov. Dette stemmer også overnes med, at det følger af EU-Domstolens praksis, at rent formelle godkendelser, hvori der ikke kan træffes afgørelse om nye vilkår, falder uden for kravet om forudgående VVM, jf. blandt andet dommen i sag C-201/02, Delena Wells.

Efter selve ordlyden af de relevante bestemmelser om VVM-pligt synes det ikke at fremgå, at koncessionsophør og efterfølgende tilladelsesprocesser vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelser. Imidlertid synes reglerne i praksis bl.a. af EU-Domstolen at være blevet fortolket meget udvidende, således at man kunne overveje, om der vil skulle foretages en VVM-undersøgelse af Tangeværket, dvs. en vurdering af Tangeværkets virkninger på miljøet. Der henvises her til, at det fremgår af Miljøministeriets vejledning om VVM i planloven fra 2009, at "*ved en ny tilladelsesproces efter bortfald af eksisterende rettigheder er virksomheden ikke fritaget for VVM-bestemmelserne, herunder anmeldelsespligten*" (side 20). Tilsvarende henvises til Skov- og Naturstyrelsens notat af 22. oktober 2007 om "*VVM af eksisterende anlæg*", hvoraf det samme fremgår.

En VVM vil naturligvis have betydelige omkostninger for Tangeværket. Tangeværket er derfor ikke enig i punkt. 4 i bemærkninger om, at forslaget ikke vurderes at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, såfremt der skal udføres en VVM-undersøgelse.

I Kammeradvokatens notat af 3. april 2013 er det imidlertid anført, at det er hans vurdering, at fortsættelse af elproduktionen på Tangeværket efter 8. januar 2014 ikke vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelser.

Der er derfor behov for en afklaring af, i hvilket omfang Tangeværkets fortsættelse via nye tilladelsesprocesser vil udløse pligt til at udføre en VVM-undersøgelse. Lovforslaget bør indeholde en sådan afklaring.

7. PRAKTISK BETYDNING AF OPHÆVELSE AF KONCESSIONEN

Det er anført i de almindelige bemærkninger, punkt 1.1 til lovforslaget, "*at ophævelsen af koncessionen ikke i sig selv vil have nogen praktisk betydning for værkets fremtid*".

Dette er Gudenaacentralen uenig i, idet der ud over det allerede anførte henvises nærmere til punkt a - d nedenfor.

7.1 Lovforslaget indebærer stor risiko for Tangeværkets fremtidige økonomi og dermed drift

Lovforslaget giver ikke mulighed for at vurdere de fremtidige økonomiske vilkår for Tangeværket. Dette bør være tilfældet, således at Gudenaacentralens andelshavere har mulighed for at tage stilling til, om det er økonomisk forsvarligt at fortsætte driften på de vilkår, som vil komme til at gælde, herunder om der skal igangsættes en dyr VVM. Omkostninger til sidstnævnte kan nemt løbe op i 0,5 mio. kr. og også mere.

Tilsvarende er der ikke længere et loft på de omkostninger, som Gudenaacentralen kan komme til at betale for vedligeholdelse mv. af Gudenåen, hvilket navnlig henset til den kommende vandplan for 2015-2021, giver en stor risiko for ekstra omkostninger.

Det forhold, at der ikke ved lovforslaget – som tidligere lovet - tages stilling til en helhedsløsning for Tangeværket og Tange Sø samt eventuelle omløb, indebærer også, at der er meget stor risiko for, at denne manglende myndigheds-/løsningskoordinering medfører, at Tangeværket kommer til at afholde omkostninger, der vil være spildte, når den endelige løsning for området er fundet. Dette er hverken acceptabelt for Gudenaacentralen eller for samfundsøkonomien.

Der vil således være en række usikkerhedsfaktorer knyttet til driften af Tangeværket mindst indtil 2021 – og formentlig også længere - hvilket vil være til skade både for andelshaverne, Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet. Driften af Tangeværket (og Energimuseet), vil derfor ske på et meget usikkert grundlag, hvilket vil have en stor praktisk betydning for den fremtidige drift og fremtidige investeringer i selve Tangeværket (og Energimuseet).

7.2 Risici for Tangeværkets kulturhistoriske værdi, fredede bygninger m.v.

Tangeværket er et vigtigt led i ældre dansk industrikultur. Der knytter sig således betydelig kulturhistorisk interesse og værdi til det samlede anlæg ved Tangeværket, som i de første år efter anlæggelsen forsynede store dele af Midtjylland med elektricitet. Værket og dets omgivelser, herunder Danmarks største kunstigt skabte sø, Tange Sø, udgør et sammenhængende kulturmiljø.

Tange Sø er i kommuneplanen også udlagt som særligt naturbeskyttelsesområde, hvor naturværdierne og de kulturhistoriske, geologiske og landskabelige værdier skal beskyttes.

Herudover understreges områdets betydning af, at Tangeværkets hovedbygning, dæmningsanlæg og indløbskanal i 2006/07 blev fredet af Kulturarvsstyrelsen (nu Kulturstyrelsen) efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, ligesom området ved Tangeværket, ledningstracé, dæmningsanlæg, den kunstige sø, pramdragerstien, Tangeværkets bygninger og funktionærboliger er udlagt som særligt beskyttelsesværdigt kulturmiljø.

Områdets betydning understreges også, af at Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet er blevet udnævnt til særlig national seværdighed, jf. punkt 2 ovenfor.

Af et høringssvar fra Kulturarvstyrelsen af 12. april 2011 fremgår endvidere, at styrelsen vil henstille, at opstemningen ved Tangeværket (Gudenåen) bevares, og at værket sikres vandføring til at fortsætte den nuværende drift.

Såfremt Tangeværkets eksistens kommer i fare, vil bevaringen af Tangeværket også komme i fare, herunder de fredede bygninger m.v., idet disse vil skulle nedrives, såfremt staten ikke vil overtage bygningerne mod erstatning, jf. lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

En nedrivning af selve Tangeværket vil i praksis dog formentlig være umulig, medmindre hele eller dele af Tange Sø tørlægges.

7.3 Betydning for Energimuseet

Energimuseet blev indviet i 1984 og er siden blevet støttet anlægsmæssigt og driftsmæssigt med flere millioner kroner af Gudenaacentralen, ligesom Gudenaacentralen i det daglige servicerer museet på en række områder.

I høringssvaret til 2002-forlængelsesloven oplyste Energimuseet, at hvis den kommercielle el-produktion på Tangeværket ophører, kan det resultere i, at Energimuseet må lukke. Derved tabes investeringer i museet, der på daværende tidspunkt var på ca. 60 mio. kr. og 13-14 arbejdspladser. Lovforslaget kan derfor også få store praktiske konsekvenser for samarbejdet mellem værket og Energimuseet – og dermed også for Energimuseets eksistens.

7.4 Miljømæssig og øvrig betydning for Tange Sø af eventuel lukning af Tangeværket eller ved økonomiske problemer for Tangeværket

I og omkring Tange Sø er der i årenes løb opstået et alsidigt plante- og dyreliv. Der er endvidere store rekreative interesser knyttet til søen, bl.a. fiskeri, sejlads, fugleobservationer m.v., og området er et populært udflugts- og vandreområde.

Såfremt Tangeværket må lukke eller får økonomiske problemer på baggrund af nye vilkår ved tilladelser eller andre krav som følge af koncessionsophævelsen, vil det få betydning for Tange Sø, herunder stor miljømæssig betydning.

Det må således til stadighed sikres, at vandet, der ophobes i Tange Sø, vil kunne lukkes gennem slusen ved Tangeværket. Og her er det ikke muligt, at værket kører på nedsat kraft– eller kun kører en gang imellem. Værket bliver nødt til at køre hele tiden for, at det er operationelt.

Såfremt Gudenaacentralen ikke økonomisk har mulighed for at drive Tangeværket, opstår derfor spørgsmålet om, hvem og hvordan der i så fald kan og skal sikre kontinuerlig drift af værket for at undgå oversvømmelser fra Tange Sø m.v.

Det skal i denne forbindelse også fremhæves, at det fremgår af en rapport udarbejdet af Jakob Altenborg fra 1999 til 2004, at Tange Sø har en positiv indvirkning på vandkvaliteten nedstrøms Tangeværket på flere målbare områder. Det drejer sig om kvælstof, forfor og suspenderet stof.

Igen må lovforslaget vurderes som havende stor praktisk betydning for værket og Tange Sø.

8. INDEBÆRER LOVFORSLAGET REELT EKSPROPRIATION AF TANGEVÆRKET UDEN ERSTATNING?

I den eksisterede lov om udnyttelsen af vandkraften i Gudenaa, lov nr. 184 af 20. marts 1918, er der i § 1, litra o, indsat en garanti for Tangeværkets ejere om, at det ved koncessionstidens udløb skal fastsættes ved lov, hvad der skal ske med koncessionshaverens anlæg.

Denne garanti er ikke opfyldt ved lovforslaget, selvom det fremgår heraf, at Tangeværket kan drives videre under den eksisterende, almindelig lovgivning, dels da det er uklart hvilke vilkår og tilladelser der vil blive givet på – hvis de overhovedet bliver givet, dels da lovforslaget tilsyneladende ikke tager højde for al lovgivning, jf. blandt andet punkt 6 ovenfor.

Dermed synes lovforslaget at have karakter af ekspropriation – i hvert fald hvis resultatet af myndighedsbehandlingen bliver, at Tangeværket (I) enten ikke kan opnå de fornødne tilladelser (II) eller kun kan opnå de nødvendige tilladelser på sådanne vilkår, at det reelt ikke er økonomisk muligt eller forsvarligt at drive Tangeværket videre.

Tilsvarende må det anses som ekspropriation, (III), hvis det i forbindelse med vandplanerne for 2015-2021, eller på et senere tidspunkt, måtte blive vedtaget at etablere det lange omløb langs Tange Sø, idet det vil betyde en lukning af Tangeværket, da der ikke vil komme tilstrækkeligt vand i Tange Sø til, at vandkraftværket kan udnyttes. Det samme gør sig gældende, hvis (IV) konsekvensen af vandplanen bliver, at Tange Sø nedlægges, eller (V) der etableres et mellem eller kort omløb, som påvirker Tangeværkets økonomi enten via anlægsudgifter eller i forhold til driften i et sådan omfang, at det reelt ikke længere er muligt eller forsvarligt at drive Tangeværket videre.

Det følger af de almindelige regler om ekspropriation, at dette alene kan ske imod sædvanlig erstatning.

Der henvises i denne forbindelse til, at det følger af retspraksis, at en beskyttelse efter lovgivningen kan blive anset for et formuegode, og bortfaldet af beskyttelsen derfor kan anses om ekspropriation, der udløser erstatning, jf. dommen i UfR 1961.337 H.

At de ovennævnte situationer vil udgøre ekspropriation, understøttes af, at det følger af den gældende koncessionslovs § 1, litra p), at såfremt mindre end halvdelen af andelshaverne er kommuner – hvilket er tilfældet nu – har staten en forkøbsret til at overtage anlægget på ekspropriationsvilkår.

På ovennævnte baggrund er det således Gudenaacentralens opfattelse, at garantien i koncessionslovens § 1, litra o, ikke er opfyldt – og at det forhold, at garantien forsvinder, indebærer ekspropriation i sig selv – i hvert fald hvis en af de i punkt (I) - (V) oplistede situationer opstår.

Konsekvensen af en af de i punkt (I) - (V) nævnte situationer vil således blive, at værdien af Tangeværket formindskes væsentligt – og tilsvarende for bygningerne. Staten vil via sin forkøbsret kunne købe værket til en lavere pris, end hvis værket var blevet eksproprieret, mens det var i drift.

Med andre ord kan lovforslaget reelt indebære ekspropriation af Tangeværket uden erstatning.

9. SAMMENFATNING

På ovennævnte baggrund er det – fortsat – Gudenaacentralens opfattelse, at 1918-loven ikke bør ophæves, før alle de nødvendige undersøgelser er foretaget, og der er taget endelig stilling til, hvilken samlet løsning, der ønskes for Tange Sø og Gudenåen, herunder om der ønskes omløbsstryg, og dermed hvilke krav der skal stilles til Gudenaacentralen som vilkår for at opnå en ny tilladelse til fortsat drift af værket.

Dette gælder så meget desto mere i dag end i 2000, idet vandplanen for 2015-2021 vil indebære en stillingtagen til en helhedsløsning. På den baggrund er det Gudenaacentralens opfattelse, at der bør ske en afklaring/valg af faunapassage eller anden løsning via vandplanen, inden Gudenaacentralens koncession ophæves.

Som der er redegjort for ovenfor, vil det have en række uheldige konsekvenser for Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet, såfremt koncessionen ophæves, inden helhedsløsningen via vandplanen er på plads – som i yderste konsekvens kan resultere i en lukning af Tangeværket med deraf følgende problemstillinger for Tange Sø og de fredede bygninger m.v.

Som redegjort for, er det også Gudenaacentralens opfattelse, at lovforslaget reelt kan komme til at indebære ekspropriation af Tangeværket uden erstatning.

Endelig er det Gudenaacentralens opfattelse, at det udarbejdede lovforslag på visse punkter er misvisende, herunder på vurderingen af, om forslaget vurderes at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, ligesom Gudenaacentralen vil anbefale, at der sker en omtale af, i hvilket omfang VVM-reglerne og som minimum planloven og naturbeskyttelsesloven er relevante for Tangeværket efter ophævelse af koncessionen.

Gudenaacentralen håber, at ministeren ved dette høringssvar er blevet overbevist om, at der fortsat er en række forhold, der taler for at regulere værkets drift ved en koncessionslov. Den eksisterende koncessionslov bør derfor ikke ophæves, men forlænges, jf. nedenfor.

10. ÆNDRINGSFORSLAG

På ovennævnte baggrund har Gudenaacentralen følgende ændringsforslag til selve lovudkastet – ud over de ovenfor anførte præciseringer/afklaringer. Ændringsforslagene er opstillet i prioriteret rækkefølge, således at Gudenaacentralen helst ser pkt. 1 gennemført, derefter pkt. 2 og 3.

1) **Koncessionen forlænges i en betydelig årrække (8-10 år) til 2021 som minimum, og gerne i 3-5 år yderligere,** henset til, at næste vandplan dækker 2015-2021 og skal sikre den ønskede afklaring, De yderligere 3-5 år skulle tage højde for forsinkelse af næste vandplan.

2) **Fortsættelse af koncessionen i hvert fald indtil omløbsproblematikken er afklaret,** såfremt der, ministeren bekendt, bliver truffet afgørelse om omløbsproblematikken tidligere end 2021.

3) **Ændring af lovgrundlag, således at der opstilles klare kriterier for den forsatte drift med henblik på sikring af fortsat drift/det økonomiske grundlag samt af muligheden for planlægning af fremtidige investeringer**
For eksempel bør der opstilles overordnede rammer for den fremtidige drift af Tangeværket, herunder at de kompetente administrative myndigheder (Viborg Kommune) ikke kan meddele afslag på nye ansøgninger, samt at de vilkår, der knyttes til tilladelserne, skal sikre en erhvervsmæssig rentabel drift.

Tange, den 5. september 2013

Bent Kombek
Bestyrelsesformand

Rasmus Lambert
Direktør

Naturstyrelsen

Haraldsgade 53

2100 København Ø

nst@nst.dk

Ulstrup den 2 september 3013

Høringssvar fra "Gudenåsammenslutningen Lakseprojektet"

Vedrørende :

Forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenå

Tangeloven j. nr. NST-400-00068

Gudenå sammenslutningen lakseprojektet undrer sig over det forslag ministeren har fremlagt til ophævelse af "Lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaaen" Det fremsatte forslag forringer eller umuliggør en løsning af faunaens passage ved Tangeværket på ubestemt tid. I Gudenåsammenslutningen arbejder vi for en fritløbende Gudenå, og på en lang række parametre, er vi dybt bekymrede over effekterne af det foreliggende lovforslag.

Et demokratisk problem

Tidligere miljøministre har sagt, at det er vigtigt med lokal enighed, hvis der skal laves en løsning. Det har seriøst været forsøgt uden resultat. Selvom der bl.a. har været afholdt borgermøder, hvor eksperter fra DTU og COWI har kunnet aflive alle søfolkenes myter omkring bivirkningerne ved at lægge Gudenåen udenom søen, kan vi desværre konstatere, at myterne lever i bedste velgående bl.a. i kraft af lokalpolitiske skræmmekampagner. Derfor er det ifølge Gudenåsammenslutningen meget problematisk, at administrationen overgår til Viborg kommune, hvor holdningen overvejende er, at tingenes tilstand ikke skal ændres. Vi skaber en demokratisk uholdbar situation, hvis lokalpolitiske snævre interesser og vælgertække, skal spænde ben for et i alle sammenhænge visionært nationalt projekt omhandlende vores alles Gudenå, dækkende et areal svarende til Fyn, og omhandlende 7 kommuner!

Miljø og naturmæssige konsekvenser

Der står skrevet, at lovforslaget ikke får konsekvenser for miljøet. Dette mener vi i Gudenåsammenslutningen ikke er rigtigt. Vi står med en lang række dybt problematiske effekter på naturtilstanden i Gudenåsystemet, som gennemløber et enormt naturområde fra Tinnet Krat til Randers Fjord. Udover at det blokerer for en bæredygtig laksebestand, ser vi bivirkningerne for en lang række andre vandrefisk, herunder den rødlistede ål, stavsild og flodlampretten for bare at nævne de mest udryddelsestruede. Således viser en undersøgelse fra DTU, at 50-60 % af de særdeles truede ål ikke overlever turen og dermed gydevandringen forbi Tangeværkets turbiner. At ni ud af ti smolt ikke overlever turen gennem Tange Sø og turbinerne er ligeledes veldokumenteret gennem talrige undersøgelser. Med lovforslaget vil disse uholdbare konsekvenser for naturen kunne gøre sig gældende uden tidsbegrænsning.

Økonomiske konsekvenser

Takket være flere konferencer, oplysningskampagner, læserbreve osv. er der nu ved at være konsensus i Kommuner, turistorganisationer lokale erhvervsdrivende, samt i store dele af lokalbefolkningen omkring de store lokaløkonomiske gevinster, der ligger i etableringen af en fritløbende Gudenå. Potentialet er enormt og uudnyttet. Arne Quist Rønnest fra Cowi, har for Gudenå komiteen lavet en undersøgelse, der skal vise hvor meget det rekreative fiskeri efter laks genererer for de lokale økonomier i Gudenåen nedstrøms Tangeværket. Undersøgelsen viser at det genererer omkring 9 mio. kr. om året. Det skal sættes i forholdt til, at lakseprojektets udgifter kun beløber sig til 1,2mio. kr. om året. Så det må jo siges at være en god investering for lokalsamfundet nedstrøms Tangeværket. Han har regnet videre på hvor meget lakse og havørredfiskeriet ville generere, hvis fiskene fik mulighed for at vandre forbi Tange sø. Her når han frem til et beløb på omkring 40 mio. kr.! Dette tal svarer til den undersøgelse som DTU Aqua har lavet (38,4-53,7 mio. kr. årligt), og som er veldokumenteret i en rapport. Hvis vi virkelig vil opkvalificere oplevelsesturismen i Danmark og i særdeleshed østjylland, samt skabe tilflytning og arbejdspladser, er en fritløbende Gudenå et projekt vi ikke har råd til at ignorere. En investering på 110 mio. kr. for at lave en å uden om Tange sø, vil altså ikke være en dårlig investering.

Alternativet

På vegne af alle disse gode grønne kræfter, vil vi fra Gudenåsammenslutningen opfordre til en kort forlængelse af den af den nuværende lov, så vi får mulighed for at arbejde videre med en løsning, der tilgodeser alle interesser. Vi skal i stedet koncentrere alle kræfter og organisationer i arbejdet med at skaffe finansieringen. Staten og miljøministeren skal tage dette ansvar på sig og se Gudenåen som et prestige projekt i deres grønne strategi, i stedet for at kaste ansvaret fra sig og skabe en masse nye uoverskuelige udfordringer.

Med venlig hilsen

Formand Gudenåsammenslutningen Lakseprojektet

Thorbjørn Lager

Teglværksvej 18

8860 Ulstrup

Tlf: 28431227

Mail: tubs10@yahoo.com

Naturstyrelsen

Haraldsgade 53

2100 København Ø

nst@nst.dk

Modtaget i
Naturstyrelsen
-6 SEP. 2013

Langaa den 2 september 3013

Høringssvar fra " Langaa sportsfiskerforening"

Vedrørende :

Forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenå

Tangeloven j. nr. NST-400-00068

Langaa sportsfiskerforening undrer sig over det forslag ministeren har fremlagt til ophævelse af "Lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaaen" Det fremsatte forslag forringer eller umuliggør en løsning af faunaens passage ved Tangeværket, på ubestemt tid. Samtidig umuliggør det at vandrende fisk, herunder den rødlistede ål, stavsild og flodlampretten har mulighed for at selvreproducere sig. Alle undersøgelser viser at Spærringen ved tangeværket og Tange vil medføre total dødelighed for disse arter. Undersøgelser viser at 66% af for. Eks udtrækkende ål ikke overlever turen forbi Tangeværkets turbiner.

Gudenåcentralens rapport om en fungerende fisketrappe, er alle eksperter enige om ikke viser et reelt billede af trappens funktion. Det er ganske få laksefisk der bruger trappen. Gudenåens ørredfond fik nogle år lov til at sætte fælder op i trappen, så de kunne fange havørred til avlsarbejdet. Der var meget få fisk der gik i fælden og de var tilmed syge af svamp, og kunne ikke bruges til avlsarbejdet. Gudenåcentralen har desuden flere gange fusket med deres tal, om fisketrappen, i forbindelse med deres PR. arbejde. Tangeværket er dømt for ulovligt salg af ål fanget i Tange sø, og fik for det en bødestraf.

Arne Quist Rønnest fra Cowi, har for Gudenå komiteen lavet en undersøgelse der skal vise hvor meget det rekreative fiskeri efter laks genererer. Undersøgelsen viser at det genererer omkring 9 mill. Kroner om året. Det skal sættes i forholdt til at lakseprojektets udgifter kun beløber sig til 1,2mill kroner om året. Så det må jo siges at være en god investering for lokalsamfundet nedstrøms Tangeværket. Han har regnet videre på hvor meget lakse og havørredfiskeriet ville generere hvis fiskene fik mulighed for at vandre forbi Tange sø. Her når han frem til et beløb på omkring 40 mill. Kr. Dette tal svarer til den undersøgelse som DTU Aqua har lavet, og som der findes et notat om.

En investering på 110 mill. Kr for at lave en å uden om Tange sø, vil altså ikke være en dårlig investering.

Tidligere miljøministre har sagt, at det er vigtigt med lokal enighed, hvis der skal laves en løsning. Det har seriøst været forsøgt uden resultat. Det virker derfor meget stærkt på de folk der har kæmpet for en frit løbende Gudenå, at der ved lov foreslås at administrationen overgår til Viborg kommune, hvor holdningen overvejende er, at tingenes tilstand ikke skal ændres. Det er meget problematisk, hvis lokalpolitiske snævre interesser og vælgertække, skal spænde ben for et i alle sammenhænge visionært nationalt projekt omhandlende vores alles Gudenå, dækkende et areal svarende til Fyn.

Der er blandt vores samarbejdspartnere, mange der arbejder på en alternativ finansiering, som ikke vil belaste de offentlige finanser. Den alternative finansiering kan komme fra diverse fonde, samt nytænkning omkring betalingsmodellerne ved det rekreative fiskeri i Danmark. Det kunne være en regulering af

fisketegnsmidlerne. Eksempelvis når man tager til Norge på fisketur, er man nødt til at købe fiskerafgift for et helt år, og ikke for en uge. Man kunne også se på om det er rimeligt at man som pensionist ikke betaler for et fisketegn.

<u>På vegne af alle disse gode grønne kræfter, vil jeg opfordre til en kort forlængelse af den af den nuværende lov, så vi får mulighed for at arbejde videre med en løsning, der tilgodeser alle interesser.</u>

Jeg mener det er vigtigt at se på hele Gudenåen som et nationalt projekt, og at det ikke kun er en strækning på ca. 10 km der skal afgøre tilstanden i Danmarks længste og mest varierede vandløb. Så det må være i alle grønne kræfters interesse, at Gudenåen i forhold til faunaens bevægelighed bliver uden spærringer helt fra Tinnet krat til udløbet i Kattegat ca. 156 km.

Med venlig hilsen

Formand Langaa sportsfiskerforening

Lars Kielsgaard

Søvej 14

8870 Langaa

Tlf 61 41 10 10

Mail larskielsgaard@live.dk

Lars Kielsgaard

Randers Kommune

Miljø og Teknik
Natur
Laksetorvet
8900 Randers C

Telefon +45 8915 1515
Direkte 1686

hvl@randers.dk
www.randers.dk

Naturstyrelsen
Jura
Haraldsgade 53
2100 København Ø

e-mail: nst@nst.dk

06-09-2013 / 06.02.30-P17-1-13

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaa (Tangeloven).

Ref. j.nr. NST-400-00068

Naturstyrelsen har d. 16. august 2013 fremlagt udkast til forslag om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraft i Gudenaa (Tangeloven) med høringsfrist fredag d. 6. september 2013 kl. 12.

Formålet med lovforslaget er at ophæve Tangeloven for dermed at regulere elektricitetsværket ved Tange efter lovgivningens almindelige regler på samme måde som andre elektricitetsværker.

Den gældende lov giver hjemmel til at meddele koncession på udnyttelsen af vandkraft i Gudenåen ved at etablere et opstemningsanlæg og et elektricitetsværk.

Herudover er der hjemmel til at fastsætte vilkår om at gennemføre foranstaltninger, der afbøder den skade på vandområdet, som forudsat ved 1918-lovens vedtagelse.

Endelig giver gældende lov hjemmel til at ekspropriere arealer og rettigheder til fordel for værkets etablering mod fuld erstatning for tab, skader og ulemper i forbindelse med etableringen af opstemningen, Tange sø og Tangeværket.

Gudenåen og Tangeværket
For kommunerne langs Gudenåen er Gudenå – mangfoldig natur, naturens oplevelsescenter og den levende kultur vil altid være et livgivende aktiv for området.

Gudenåkomiteen, som repræsenterer alle kommuner langs Gudenåen, har vedtaget en vision for Gudenåen, hvor Gudenåkommunerne hver især vil bevare, benytte, beskytte og udvikle Gudenåen og dens omgivelser som en guldgrube af mangfoldige naturtyper, som beriger landskab, mennesker og dyr.

Gudenåen er naturens oplevelsescenter. Den ægte natur skaber de bedste oplevelser for de mange beboere og turister langs åen.

Gudenåen har gennem hundreder af år været livline for mennesker langs åen. Den byder på rige kulturværdier og historiske klenodier, som vi vil bevare, udvikle og markedsføre. Den levende kulturhistorie om Gudenåen skal være kendt i Danmark og i verden omkring.

Udmøntningen af det sker i et samarbejde mellem kommunerne, virksomheder, interesseorganisationer og borgere langs Gudenåen i GudenåSamarbejdet, som bl.a. sætter fokus på udviklingen af Gudenåområdet fra stier til markedsføring.

Samarbejdet er I sin spæde start, men der forventes meget af dette i form af partnerskaber både finansielt og praktisk.

Bemærkninger til udkast og lovforslag om ophævelse af Tangeloven
I forhold til bemærkningerne til udkast til forslaget vil Randers Kommune gøre Naturstyrelsen opmærksom på, at det i udkastet er uafklaret hvordan den fremtidige sikring af en faunapassage forbi Tangeværket skal finansieres og hvordan aftaler og betingelser i Koncessionen skal fortsætte uden omkostninger for kommunerne langs Gudenåen. Det mener Randers Kommune er væsentligt at få afklaret inden lovforslaget fremsættes.

Randers Kommune kan derfor anbefale, at den nuværende Koncession forlænges, således at der kan udarbejdes en plan for Tangeværket og spærringen af Gudenåens løb inden koncessionen ophæves.

Randers Kommunes bemærkninger til udkastet er, at der er uklarhed og spørgsmål til en eventuel økonomisk belastning for Randers Kommune, som bør belyses nærmere inden koncessionen ophæves.

Tangeværket gennemfører og finansierer i dag vandløbsvedligeholdelsen i Gudenåen fra Silkeborg til Randers. Forvaltningen vurderer, at denne forpligtelse vil bortfalde ved Tangelovens ophævelse og overgå til de respektive kommuner. Vedligeholdelsen af Gudenåen er både grødeskæring og kan blive fjernelse af sediment i henhold til vandløbsregulativet, hvilket vil blive en betydelig ekstra udgift for kommunerne, som vi forventer at blive kompenseret for.

Randers Kommune har siden 1988 været engageret i et anlæg til lakseopdræt. Formålet er at genetablere en selvreproducerende laksebestand I Gudenåen i overensstemmelsen med Bern-konventionen (tilføjelsen af 12. marts 1988), hvor Danmark bl.a. påtog sig forpligtigelsen til at genindføre en laksebestand i Gudenåsystemet. Anlægget er fortsat i drift og skaber arbejdspladser og samler viden om laksefisk på internationalt plan.

En selvreproducerende laksebestand er en indikator for at et vandområde er i god økologisk tilstand.

Randers Kommune har troen på, at passageforholdet ved Gudenåen bliver løst og er derfor fortsat med til at investere i smoltudsætning i Gudenåen. I de senere år har Favrskov – og Viborg kommuner også givet tilskud til udsætning, således at den fælleskommunale investering i det nuværende lystfiskeriet i form af smoltudsætning til 600.000 kr. bidrager til en værditilvækst på 2 mio. kr./årligt og skaber et lokaløkonomisk forbrug på ca. 7,7 mio. kr. årligt, som det fremgår af rapporten "Lokaløkonomisk effekter af det udsætningsbaserede laksefiskeri i Gudenå" udarbejdet af COWI til Gudenåkomiteen i 2013.

På baggrund af ovenstående har Randers Kommune derfor følgende høringssvar til udkastet til lovforslaget:

- Randers Kommune anbefaler at Koncessionsaftalen forlænges med yderligere 2 år. Herved er der mulighed for at staten og Viborg Kommune får mulighed for at indgå aftaler for området samt finde finansiering til en løsning til fjernelse af spærringen i Gudenåen.
- Loven må ikke udskyde målopfyldelse eller ændre ansvarsfordeling i forhold til at opnå målopfyldelse i Gudenåen efter miljømålsloven
- Loven må ikke belaste Randers Kommune økonomisk i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse eller i anden erstatningssag.
- Det forslås, at det i loven indføjes et særbidrag fra Gudenåcentralen til fremtidig vedligeholdelse af Gudenåen fra Silkeborg til Randers, idet Gudenåcentralen fortsat vil have de samme rettigheder som hidtil. Alternativt kan kommunerne kompenseres af staten for at overtage vedligeholdelsen.

Med venlig hilsen

Nels Markussen
Miljøchef

Silkeborg Kommune · Søvej 1 · 8600 Silkeborg

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Sendt som e-post til
nst@nst.dk

06. september 2013

Høringssvar
Udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenåen (Tangeloven)

NST-reference j.nr. NST-400-00068

Naturstyrelsen har sendt udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenåen (Tangeloven) i høring med frist for afgivelse af høringssvar fredag 6. september kl. 12.

Plan-, Miljø- og Klimaudvalget i Silkeborg Kommune har behandlet sagen på udvalgsmøde 3. september 2013 med henblik på at afgive høringssvar. Silkeborg Kommune har følgende bemærkninger til udkast til forslag til lov om ophævelse af Tangeloven:

Silkeborg Kommune anmoder staten om ved ophævelse af koncessionen at revidere lovforslagets redegørelse for de økonomiske konsekvenser for kommunerne samt at indarbejde bestemmelse om, at vedligeholdelsen af Gudenåen fra Silkeborg til Bjerringbro fortsat påhviler Gudenaacentralen eller på anden vis sikre, at Silkeborg Kommune også bliver friholdt for disse omkostninger fremover.

Silkeborg Kommune anmoder staten om at uddybe redegørelsen for Lovforslagets konsekvenser for ministerens adgang til at forpligte Gudenaacentralen til opretholdelse af fiskeriet i Gudenåen og adgang til at forbyde al jagt og fiskeri med undtagelse af lystfiskeri, herunder overveje at videreføre disse bestemmelser.

Poul Hald Møller
Direkte telefon: 8970 1514
Mob. 2122 3665
phm@silkeborg.dk
Sagsnr.: 13/54431

Teknik- og Miljøafdelingen
Natur og Miljø
Søvej 1, 8600 Silkeborg
Telefon: 8970 1000
teknisk@silkeborg.dk

Silkeborg Kommune
Søvej 1 · 8600 Silkeborg
Tlf.: 8970 1000
www.silkeborgkommune.dk

Uddybende redegørelse
Af Tangelovens bestemmelser fremgår: "h) at koncessionshaverne er pligtige til på egen bekostning at træffe de sikrings- og reguleringsforanstaltninger, som deres anlæg skønnes at nødvendiggøre, samt til at holde åens løb fra Silkeborg til Bjerringbro oprenset efter de derom til enhver tid givne forskrifter".

I Silkeborg Kommune skal der ifølge Regulativ for Gudenåen Silkeborg - Randers 2000 sikres en strømfri rende på mindst 7 m på det meste af strækningen i Silkeborg Kommune, og det grødefri vandløbs vandføringsevne skal fastholdes. Som det fremgår af h), påhviler det Gudenaacentralen at forestå denne vedligeholdelse på kommunens anmodning.

Det er derfor ikke korrekt, når ophævelse af koncessionsloven i forslaget hævdes at være uden økonomiske konsekvenser for kommunerne. Hvis Silkeborg Kommune skal forestå grødeskæringen, vurderes det at medføre en omkostning på mindst 500.000 kr. om året ved fortsættelse af den nuværende grødeskæringspraksis med én årlig grødeskæring af en 7 m grødefri strømrende samt bortskaffelse af grøden.

Hvis der skulle vise sig et behov for at sikre vandføringsevnen i åen gennem afgravning af forekomster af eksempelvis sandpuder, taler vi om i værste fald 2- eller 3-cifrede millionbeløb. Det viser beregninger, som Silkeborg Kommune bad HedeDanmark udføre i 2010.

For at sikre, at Silkeborg Kommune også bliver friholdt for disse omkostninger fremover, bør der ved ophævelse af koncessionen indarbejdes bestemmelse om, at vedligeholdelse af Gudenåen på strækningen Silkeborg – Bjerringbro fortsat påhviler Gudenaacentralen. Alternativt bør kommunen friholdes eller kompenseres for denne udgift på anden vis, idet Tangeværket opretholder sine rettigheder ved lovens ophævelse.

Af Tangelovens bestemmelse g) fremgår, "at det forbeholdes ministeren ... at bestemme, at al jagt og fiskeri med undtagelse af lystfiskeri skal være forbudt på de arealer, hvor vandet af koncessionshaverne opstemmes for at danne reguleringsbassin".
Det kan have konsekvenser for miljøet, at ministeren fraskriver sig denne mulighed fremadrettet, idet ferskvandsfiskeriloven giver mulighed for et særdeles intensivt garnfiskeri, hvilket også er en mulighed i Tange Sø i en situation, hvor der er et marked for de forekommende fiskearter. Et intensivt redskabsfiskeri i søen kan vise sig at komme i konflikt med de løsninger for fiskepassage, der er varslet i næste vandplanperiode.

Silkeborg Kommune anbefaler, at staten redegør for sine overvejelser i den anledning og som følge heraf evt. viderefører eller udmønter denne bestemmelse i forbindelse med ophævelse af koncessionsloven.

Af Tangelovens bestemmelse e) fremgår, "at koncessionshaverne er pligtige til at efterkomme samtlige de forskrifter, som ministeren måtte blive givet til opretholdelse af fiskeriet i Gudenå, derunder tilvejebringelse af opklækningsanstalter for fiskeyngel...".

Silkeborg Kommune anbefaler, at staten redegør for sine overvejelser om konsekvenserne af et bortfald af denne bestemmelse og evt. overvejer at videreføre ministerens mulighed for at forpligte Gudenaacentralen til at bidrage til opretholdelse af fiskeriet i Gudenåen.

Venlig hilsen

Poul Hald Møller
Biolog

Bjerringbro 05.09.2013

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København

Høringssvar om ophævelse af Tangeloven j.nr. NST-400-00068.

Tange Roklub er en forening der er afhængig af Tange Sø, idet vores aktiviteter primært foregår på søen. Tange Roklub har ca. 110 aktive medlemmer, som sidste år roede ca. 37.000 km. heraf hovedparten på Tange Sø.
Klubben har bygninger og materiel til en værdi af ca. 2,5 mill. Kr.
Der kommer mange besøgende fra andre ro- og kajakklubber til Tange Roklub.
Det er derfor altafgørende for roklubbens eksistens, at forholdene omkring søen bevares.
Ikke mindst vandstanden er det vigtig at bevare, idet en lavere vandstand vil bevirke, at vi ikke kan ro på søen.

Det kan oplyses, at Tange Roklub gør meget ud af naturen omkring søen. Vi holder "rengørings dag" en gang om året, hvor vi samler efterladenskaber op fra Tange Sø.
Vi har fuglestemme tur kl. 5 om morgenen, hvor vi roer rundt langs søens bred, for at bestemme fugle arterne. Der registres ca. 50 forskellige hvert år.
Der ses med jævne mellemrum Havørn ved søen, og der er ynglende Rørhøge par.
Der er et rigt fulge- og faunaliv ved og omkring søen.

Bygninger og anlæg ved Gudenå Centralen er fredede, og er turistmæssig et besøg værd. Skal det fremover være det, ser Tange Roklub gerne at Gudenå Centralen drives videre på nuværende vilkår.

Tange Roklub kan ikke bedømme konsekvenserne af lovforslaget, men forudsætter, at lovforslaget ikke får indflydelse på søens eksistens og brugen heraf.

Hvis dette er tilfældet, har Tange Roklub ikke bemærkninger til forslaget.

Med venlig hilsen
Tange Roklub

Kent Pedersen
Nørregade 21
8850 Bjerringbro
Tlf. 86683659
mail: kpann@bknet.dk

VIBORG
KOMMUNE

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Email: nst@nst.dk

Teknik og Miljø
Natur og Vand

Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Tlf.: 87 87 87 87

naturogvand@viborg.dk

Klima og Miljøudvalgets behandling i forbindelse med høring af udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa, Deres j.nr. NST-400-00068

Dato: 06.09.13

Sagsnr.: 13/71998
Sagsbehandler: vproc

Direkte tlf.: 87 87 55 55
Direkte e-mail: roc@viborg.dk

Viborg Kommunes Udvalg for Teknik og Miljø behandlede den 5. september 2013 Udkast til Forslag til Lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaa med henblik på fremsendelse af høringssvar til Naturstyrelsen.

Behandlingen af høringssvaret resulterede i, at et af medlemmerne af udvalget begærede sagen i Byrådet. Der henvises til referat af Udvalgets møde - http://dom.viborg.dk/db/dagsord.nsf/69147069b83c7e5dc1256c54002e6773/AA42E5C7A1139522C1257BDE003B08F4?OpenDocument.

Begæringen indebærer ifølge Styrelseslovens bestemmelser krav om, at høringssvaret skal behandles i Byrådet, efter forudgående behandling i Økonomiudvalget.

Sagen kan altså ikke afgøres indenfor fristens udløb, og som konsekvens heraf kan Viborg Kommune ikke fremsende høringssvar.

Udvalget besluttede på den baggrund, at fremsende henvendelse til Naturstyrelsen med anmodning om udsættelse af svarfrist, således at Byrådet kan træffe afgørelse i sagen på sit førstkommende møde den 25.9.13

På den baggrund forventer Viborg Kommune at høringssvaret vil blive behandlet som rettidigt indsendt, og indholdet indgå ved den videre behandling af lovforslaget.

Med venlig hilsen

Jørgen Jørgensen
Kontorchef

Rolf Christiansen
Biolog

VIBORG
KOMMUNE

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Email: nst@nst.dk

Teknik og Miljø
Natur og Vand

Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Tlf.: 87 87 87 87

naturogvand@viborg.dk

Viborg Kommunes høringssvar til udkast til forslag til lov om ophævelse af lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudenaa, Deres j.nr. NST-400-00068.

Dato: 30-08-2013

Sagsnr.: 13/71998
Sagsbehandler: vproc

Direkte tlf.: 87 87 55 55
Direkte e-mail: roc@viborg.dk

Viborg Kommunes Udvalg for Teknik og Miljø behandlede den 5. september 2013 *Udkast til Forslag til Lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaa.*

Behandlingen af udkastet til lovforslag er foretaget i forlængelse af, at Naturstyrelsen den 17. maj 2013 orienterede Borgmesteren i Viborg om den planlagte fremtidige regulering af Tangeværkets drift og anlæg, i forbindelse med at den gældende lov udløber den 8. januar 2014.

Klima- og miljøudvalgets vurdering af lovforslaget

Det er væsentligt både i forhold til Gudenåcentralens interesser, natur- og miljøinteresser i området og Viborg Kommunes rolle som myndighed, at afgørelserne om Gudenåcentralens fremtidige drift hviler på et klart beslutningsgrundlag.

Som det fremgår af nedenstående bemærkninger, er der en række fortrinsvis juridiske spørgsmål, der bør afklares nærmere. Viborg kommune forventer, at Miljøministeriet gennemfører denne afklaring inden en endelig vedtagelse af loven.

Viborg Kommune finder desuden, at der i lovforslaget skal indarbejdes bestemmelser om et særbidrag fra Gudenåcentralen til åens vedligeholdelse fra Silkeborg til Randers, idet Gudenåcentralen fortsat vil have de samme rettigheder som hidtil. Alternativt kan kommuneme af staten kompenseres for at overtage vedligeholdelsen.

Klima- og Miljøudvalgets bemærkninger

Baggrund for Udvalgets bemærkninger

Naturstyrelsen har i et notat af 19. april 2013 vurderet det retlige grundlag for Tangeværket ved udløb af koncessionen eller ophævelse af Tangeloven. Notatet er baseret på en vurdering fra Kammeradvokaten, dateret den 3. april 2013.

Det er Miljøministeriets vurdering, at værket vil kunne fortsætte driften efter koncessionens ophør i medfør af de regler, der vil gælde herfor, således at ophævelsen af koncessionen ikke i sig selv vil have nogen praktisk betydning for værkets fremtid.

Ifølge lovbemærkningerne vil lovforslaget have "*visse begrænsede administrative konsekvenser for Viborg Kommune*".

Det er således Naturstyrelsens samlede vurdering, at den relevante lovgivning ikke umiddelbart er til hinder for, at Tangeværket vil kunne beslutte at fortsætte driften efter koncessionens ophør. Det er på denne baggrund Klima- og Miljøudvalgets udgangspunkt, at det med lovgivningens udformning eller på anden vis skal sikres, at Viborg Kommune ikke bliver erstatningspligtig eller økonomisk belastet af den nye lovgivning.

Nedenfor uddybes disse synspunkter, og der vedlægges desuden et notat, der mere detaljeret gennemgår problemstillingerne.

Overordnede konsekvenser

Når en tilladelse udløber, og der søges om en fornyet tilladelse, skal myndigheden meddele en ny tilladelse, med mindre væsentlige samfundsmæssige interesser taler imod det.

Det er Viborg Kommunes foreløbige vurdering, at ophøret af koncessionen må sidestilles med ethvert andet ophør af en bestående tilladelse, og at Tangeværket bl.a. på denne baggrund og med udgangspunkt i Natur- og Miljøklagenævnets praksis i sammenlignelige sager, vil have et berettiget krav på en tilladelse til at benytte alt vandet i Gudenåen - dog med undtagelse af de vandmængder, der skal anvendes i allerede etablerede fiskepassager. Dette indebærer også, at en eventuel fremtidig vandafgivelse til en eventuel ny faunapassage vil berettige værket til en erstatning.

Staten er i medfør af miljømålslovens bestemmelser vandplanmyndighed og ansvarlig for vandplanlægningen og fastsættelsen og finansieringen af den nødvendige indsats for at nå de fastlagte miljømål. Da en formel stillingtagen og en eventuel indsats for at kunne nå vandrammedirektivets miljømål, er udskudt til næste planperiode, er det Viborg Kommunes foreløbige vurdering, at kommunen, ikke i sine afgørelser skal fastlægge vilkår, der sikrer, at der kan etableres en ny faunapassage.

Tangeværket gennemfører og finansierer i dag vandløbsvedligeholdelsen i Gudenåen fra Silkeborg til Randers. Kommunen vurderer, at denne forpligtelse vil bortfalde ved Tangelovens ophævelse og overgå til de respektive kommuner.

Viborg Kommune forventer, at det afklares hvorvidt ovenstående vurderinger er korrekte inden en endelig vedtagelse af loven.

Yderligere forhold til afklaring

Viborg Kommune finder desuden, at en række andre forhold bør belyses nærmere:

- Når Tangeværket efter forslaget skal godkendes, vil anlægget efter kommunens vurdering forudsætte en formel godkendelse af det bestående anlæg efter vandløbsloven. De nærmere juridiske aspekter i forhold til klagemulighederne ved en sådan afgørelse ønskes afklaret.

- Miljøstyrelsen har tidligere i en behandling af en klage over en vandindvindingstilladelse til indvinding af vand til en vandmølle afgjort, at der ikke her skulle meddeles en vandforsyningstilladelse, når vandet anvendes som drivkraft. Lovbemærkningerne til det aktuelle lovforslag forholder sig ikke til dette spørgsmål, de juridiske aspekter heraf bør derfor afklares nærmere.

- Tilladelser til indvinding af overfladevand efter vandforsyningsloven er tidsbegrænsede og kan højst meddeles for en 10-årig periode. I bemærkningerne til lovforslaget konkluderes det imidlertid: *"Tangeværket kan fortsætte driften uden tidsbegrænsning"*. Det er uklart, på hvilket grundlag denne konklusion drages, og de juridiske aspekter heraf bør derfor afklares nærmere.

- I sin redegørelse anfører Kammeradvokaten "Med hensyn til spørgsmålet om VVM-pligt *ved fortsættelse, henholdsvis ophør, af elproduktionen på Tangeværket efter 8. januar 2014 er det min vurdering, at ingen af delene vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelser."* Denne vurdering er ikke reflekteret i Naturstyrelsens notat. De juridiske aspekter af Kammeradvokatens vurdering bør afklares nærmere.

- Naturstyrelsen vurderer, at Viborg Kommune kan være inhabil ved behandlingen af en ansøgning efter vandløbsloven og vandforsyningsloven som følge af, at Kommunen er andelshaver i Gudenåcentralen. De juridiske aspekter i forhold til inhabilitet bør afklares nærmere, og i denne sammenhæng også hvilken myndighed der i givet fald ville skulle substituere Viborg Kommune.

- Materialet fra Naturstyrelsen beskriver ikke, hvem erstatningskrav kan rettes mod, hvis der bliver tale om tab af rettigheder for Gudenåcentralen i forhold til den hidtidige drift og anlæg. I vandforsyningslovssammenhæng vil der normalt ikke ved udløb af en tidsbegrænset tilladelse være tale om et erstatningskrav for mistede rettigheder til hele eller dele af vandmængden, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn taler for en begrænsning af indvindingsretten. De juridiske aspekter heraf bør afklares nærmere.

- I forbindelse med tilladelsen til etablering af Tangeværket blev der pålagt Gudenåcentralen at kompensere for påvirkningen af fiskeriet i Gudenåen. Det er ikke oplyst, i hvilket omfang disse kompensationer fortsat gælder. Det bør af lovforslaget fremgå, hvilke forpligtelser der gælder, og i hvilket omfang kompensationerne fortsat skal bestå, og om de i givet fald kan fastsættes i de kommunale afgørelser.

Bilag: Notat. Foreløbige vurderinger af konsekvenser af ophævelse af Tangeloven

Med venlig hilsen

Jørgen Jørgensen
Chef for Natur og Vand

Rolf Christiansen
Biolog